

Briuselis, 2021 m. gruodžio 16 d.
(OR. en)

15152/21

Tarpinstitucinė byla:
2021/0427 (COD)

JAI 1428
MIGR 279
ASILE 77
FRONT 444
RELEX 1112
CODEC 1678

PASIŪLYMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2021 m. gruodžio 15 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generaliniam sekretoriui Jeppe TRANHOLMUI-MIKKELSENIUI
Komisijos dok. Nr.:	COM(2021) 890 final
Dalykas:	Pasiūlymas dėl EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTO dėl kovos su naudojimosi migrantais kaip įrankiais reiškiniu migracijos ir prieglobsčio srityje

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2021) 890 final.

Priedama: COM(2021) 890 final

Strasbūras, 2021 12 14
COM(2021) 890 final

2021/0427 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS

dėl kovos su naudojimosi migrantais kaip įrankiais reiškiniu migracijos ir prieglobsčio srityje

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

- **Pasiūlymo pagrindimas ir tikslai**

Atsakas į naudojimąsi migrantais kaip įrankiais prie ES išorės sienų

Šiuo metu vykstantis reiškinys, kai valstybiniai subjektai vis aktyviau savavališkai skatina neteisėtą migraciją ir sudaro jai palankesnes sąlygas, o migrantų srautais naudojasi politiniais tikslais, siekdami destabilizuoti Europos Sąjungą ir jos valstybes nares, kelia didelį nerimą.

Reaguodama į tai, kad Baltarusijos režimas naudojasi žmonėmis kaip įrankiais, 2021 m. spalio 21–22 d. išvadose Europos Vadovų Taryba pabrėžė, kad ES nesitaikstys su jokia trečiųjų šalių mėginimu naudotis migrantais kaip įrankiais politiniais tikslais. ES vadovai įsipareigojo toliau kovoti su Baltarusijos režimo prie ES išorės sienų vykdomu hibridiniu išpuoliu. Europos Vadovų Taryba taip pat priminė, kad reikia užtikrinti veiksmingą grąžinimą ir visišką readmisijos susitarimų ir tvarkos įgyvendinimą naudojantis būtiniais svirtais. Pažymėta, kad Europos Sąjunga tebėra pasiryžusi užtikrinti veiksmingą savo išorės sienų kontrolę. Paprašyta, kad Komisija pasiūlytų reikiamus ES teisinės sistemos pakeitimus ir konkrečias priemones, grindžiamas adekvačia finansine parama, kad būtų užtikrintas skubus ir tinkamas atsakas laikantis ES teisės ir tarptautinių įsipareigojimų, įskaitant pagrindines teises.

2021 m. lapkričio 23 d. Komisija kartu su Sąjungos vyriausiuoju įgaliotiniu užsienio reikalams ir saugumo politikai priėmė komunikatą¹, kuriame apibendrinu, kokių priemonių buvo imtasi reaguojant į susiklosčiusią padėtį, ir nurodyta, kokios dar priemonės yra rengiamos siekiant sukurti ilgalaikiškesnių priemonių rinkinį, kuris padėtų atremti būsimum bandymus destabilizuoti ES naudojantis migrantais kaip įrankiais. Klausimą dėl to Komisija jau kėlė atnaujintame ES kovos su neteisėtu migrantų gabenimu veiksmų plane (2021–2025 m.)².

2021 m. gruodžio 1 d., vykdydama šias priemones, Komisija priėmė pasiūlymą dėl Tarybos sprendimo pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 78 straipsnio 3 dalį dėl paramos Latvijai, Lietuvai ir Lenkijai, suteikiant joms priemones ir veiklos pagalbą, kurių reikia siekiant tvarkingai ir oriai valdyti atvykstančių asmenų, kuriais kaip įrankiais naudojasi Baltarusija, srautus, visapusiškai gerbiant pagrindines teises. Pasiūlymu papildomos finansinės, veiklos ir diplomatinės pastangos, kurių Sąjunga ir jos valstybės narės jau ėmėsi reaguodamos į šį hibridinį išpuolį, įskaitant ribojamąsias priemones Baltarusijos režimui, materialinės paramos teikimą atitinkamoms valstybėms narėms pagal Sąjungos civilinės saugos mechanizmą, ES agentūrų pajėgų dislokavimą arba papildomų lėšų telkimą Latvijai, Lietuvai ir Lenkijai remti.

Žvelgiant į ateitį, negalima atmesti galimybių, kad hibridinius išpuolius prieš Sąjungą, kuriems, be kitų dalykų, kaip įrankiais būtų naudojamasi migrantais, gali bandyti įvykdyti ir kiti. Todėl svarbu, kad Sąjunga ir jos valstybės narės būtų visapusiškai pasirengusios ateityje atremti bet kokius bandymus naudotis migrantais kaip įrankiais ir greitai į tai reaguoti. Šiame

¹ Bendras komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Reagavimas į valstybės remiamą naudojimąsi migrantais kaip įrankiais prie ES išorės sienų“ (JOIN(2021) 32 *final*).

² COM(2021) 591 *final*.

dokumente pateiktais pasiūlymais ir priemonėmis, kurios numatomos iš dalies keičiant Šengeno sienų kodeksą, atsižvelgiama į Europos Vadovų Tarybos prašymą Komisijai ir kuriama reagavimo į tokią padėtį sistema.

Valstybės narės, susiduriančios su tokiu naudojimu migrantis kaip įrankiais, turėtų turėti galimybę lanksčiai imtis veiksmų pagal teisės aktus, skirtus būtent tam, kad būtų galima reaguoti į tokią padėtį, ir užtikrinti pagarbą asmenų, kuriais yra naudojama, teisėms. Todėl Komisija, greta kitų naujame migracijos ir prieglobsčio pakte numatytų priemonių, siūlo naują priemonę, pagal kurią būtų reaguojama į išimtinės naudojimosi migrantis kaip įrankiais aplinkybes. Rengiant šį pasiūlymą vadovautasi sprendimais, kurie buvo taikyti pagal paramos Latvijai, Lietuvai ir Lenkijai priemonės, ir juo siekiama valstybės narės visapusiškai aprūpinti teisinėmis priemonėmis, kurios padėtų kovoti su naudojimosi migrantis reiškiniu, jei toks reiškinys atsirastų ateityje. Taip būtų sukurta stabili ir parengta naudoti sistema, kuria būtų galima remtis ateityje, iškilus panašiai padėčiai, o reaguojant į tokius naudojimosi migrantis kaip įrankiais atvejus, dėl kurių teikiamas šis pasiūlymas, nebereikėtų imtis *ad hoc* priemonių pagal SESV 78 straipsnio 3 dalį.

Pasiūlyme iš dalies pakeisti Šengeno sienų kodeksą³ apibrėžiama, kad naudojimas migrantis kaip įrankiais yra tokia padėtis, kai trečioji šalis kursto neteisėtos migracijos srautus į Sąjungą, aktyviai skatindama arba palengvindama trečiųjų šalių piliečių judėjimą prie išorės sienų per savo teritoriją arba iš jos, o vėliau skatindama kirsti tas išorės sienas, kai iš tokių veiksmų matyti, kad trečioji šalis nori destabilizuoti Sąjungą arba valstybę narę, ir dėl tokių veiksmų pobūdžio gali kilti pavojus esminėms valstybės funkcijoms, įskaitant jos teritorinį vientisumą, viešosios tvarkos palaikymą arba jos nacionalinio saugumo užtikrinimą.

Šiame kartu su pasiūlymu iš dalies pakeisti Šengeno sienų kodeksą⁴ teikiamame pasiūlyme aptariama kova su naudojimosi migrantis kaip įrankiais reiškiniu migracijos, prieglobsčio ir grąžinimo aspektais. Jo tikslas – paremti valstybę narę, susiduriančią su naudojimu migrantis kaip įrankiais, nustatant specialią migracijos ir prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūrą ir, prireikus, numatant paramos ir solidarumo priemones, kurių reikia siekiant tvarkingai, humaniškai ir oriai valdyti atvykstančių asmenų, kuriais kaip įrankiais naudojasi trečioji šalis, srautus, visapusiškai gerbiant pagrindines teises. Jame didelė dalimi pakartojamos įvairios galimybės, kurios buvo numatytos Latvijai, Lietuvai ir Lenkijai pagal pasiūlymą dėl Tarybos sprendimo dėl laikinųjų priemonių, kurias tos valstybės narės gali taikyti susidarius nepaprastajai padėčiai⁵. Jeigu nustatytos priemonės bus pagrįstos, galima tikėtis, kad ES ir kitos valstybės narės taip pat rems naudojimosi migrantis kaip įrankiais padarinius patiriančias valstybes nares, pasinaudodamos ES agentūrų parama, ES finansavimo galimybėmis ir Sąjungos civilinės saugos mechanizmu.

Siūlomos politikos galimybės papildo ir sustiprina pasiūlymus, pateiktus pagal naują migracijos ir prieglobsčio paktą. Todėl šiame pasiūlyme dėl nuolatinės sistemos išdėstytos specialiosios taisyklės yra grindžiamos Komisijos pasiūlymais, sudarančiais būsimos ES migracijos ir prieglobsčio politikos pagrindą, ir turėtų nuosekliai su jais derėti. Pirma, tai –

³ Pasiūlymas COM (xxxx/xxxx) iš dalies pakeisti 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2016/399 dėl taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Sąjungos kodekso (Šengeno sienų kodeksas).

⁴ Pasiūlymas COM (xxxx/xxxx) iš dalies pakeisti 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2016/399 dėl taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Sąjungos kodekso (Šengeno sienų kodeksas).

⁵ COM(2021) 752.

2016 m. pasiūlymas dėl Prieglobsčio procedūros reglamento⁶, kuriuo visapusiškai suderinamos ir nustatomos bendros procedūrinės taisyklės ir garantijos prieglobsčio srityje, ir 2020 m. priimtas pakeistas pasiūlymas⁷, kuriuo nustatoma nauja pasienio procedūra dėl prieglobsčio. Antra, 2016 m. pasiūlymas dėl Priėmimo sąlygų direktyvos išdėstymo nauja redakcija⁸, kuriuo nustatomas vienodesnių materialinių priėmimo sąlygų pagrindas ir papildomi įpareigojimai tarptautinės apsaugos prašytojams siekiant užkirsti kelią tolesniam neteisėtam judėjimui. Trečia, 2018 m. pasiūlymas dėl Gražinimo direktyvos išdėstymo nauja redakcija⁹, kuriuo bus padidintas ES gražinimo politikos veiksmingumas. Galiausiai paminėtinas pasiūlymas dėl krizinių ir *force majeure* situacijų reglamento¹⁰ (toliau – 2020 m. pasiūlymas dėl krizinių situacijų), kuriuo prieglobsčio ir gražinimo taisyklės bei solidarumo mechanizmas yra pritaikomi, kad valstybėms narėms būtų lengviau spręsti krizines ir *force majeure* situacijas.

2020 m. pasiūlyme dėl krizinių situacijų išdėstytos priemonės nebuvo skirtos atvejams, kai naudojantis migrantais kaip įrankiais vykdomas išpuolis prieš Sąjungos vientisumą ir saugumą. 2020 m. pasiūlyme dėl krizinių situacijų išdėstytos specialiosios taisyklės dėl prieglobsčio buvo parengtos konkrečiai masinio antplūdžio atvejams, kai valstybė narė yra nepajėgi suvaldyti didelio atvykstančių asmenų skaičiaus, ir *force majeure* atvejams.

Nors šis pasiūlymas yra skirtas būtent naudojimosi migrantais kaip įrankiais atvejams, jame, planuojant konkrečias priemones, kuriomis būtų galima veiksmingai reaguoti į priešiškus trečiosios šalies veiksmus, laikantis pagrindinių Sąjungos vertybių, kaip pavyzdžiu remiamasi 2020 m. pasiūlyme dėl krizinių situacijų išdėstytomis taisyklėmis. Šiose taisyklėse siekiama atsižvelgti į susidariusios padėties specifiką, nepažeidžiant teisės į prieglobstį arba *negražinimo* principo, ir visapusiškai užtikrinti žmonių, kuriais naudojamos kaip įrankiais, pagrindinių teisių apsaugą. Pasiūlyme numatytomis priemonėmis pagal Šengeno sienų kodeksą taikomos sienų kontrolės priemonės bus papildytos ne tik veiklos ir solidarumo priemonėmis, skirtomis atitinkamai valstybei narėi paremti, bet ir specialiosiomis prieglobsčio ir gražinimo procedūrų taisyklėmis.

Kai prieš ES vykdomas išpuolis, svarbu, kad ES (Europos Vadovų Tarybos lygmeniu) pripažintų, kad trečiosios šalies veiksmai gali būti laikomi naudojimosi migrantais kaip įrankiais. Tokie veiksmai nebūtinai būna nukreipti prieš vieną ar kelias valstybes nares – jie būna nukreipti prieš visą ES, todėl jiems atremti reikalinga kolektyvinė ES parama. Susiklosčius tokiai padėčiai, pagal šį pasiūlymą atitinkamai valstybei narėi suteikiama galimybė taikyti migracijos ir prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūrą ir specialiąsias procedūrinės nuostatas dėl ilgesnių registracijos terminų, galimybė pasienyje priimti sprendimą dėl visų prašymų priimtumo ar esmės, išskyrus atvejus, kai nėra galimybės atsižvelgti į konkrečius pažeidžiamumo aspektus. Jame taip pat išdėstytos specialiosios nuostatos dėl gražinimo. Valstybė narė, susidurianti su naudojimosi migrantais kaip įrankiais, galėtų prašyti pagalbos valdant tokias ypatingas aplinkybes – prašyti leisti

⁶ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo Sąjungoje nustatoma bendra tarptautinės apsaugos tvarka ir panaikinama Direktyva 2013/32/ES, COM/2016/467 *final* – 2016/0244 (COD).

⁷ Pakeistas pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo Sąjungoje nustatoma bendra tarptautinės apsaugos tvarka ir panaikinama Direktyva 2013/32/ES, COM/2020/611 *final*.

⁸ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria nustatomos normos dėl tarptautinės apsaugos prašytojų priėmimo (nauja redakcija), COM/2016/0465 *final* – 2016/0222 (COD).

⁹ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl bendrų neteisėtai esančių trečiųjų šalių piliečių gražinimo standartų ir tvarkos valstybėse narėse (nauja redakcija), COM/2018/634 *final*.

¹⁰ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl krizinių ir *force majeure* situacijų migracijos ir prieglobsčio srityje, COM/2020/613 *final*.

taikyti kurias nors iš šių specialiųjų taisyklių arba jas visas. Tačiau nurodytos šių nuostatų taikymo sąlygos turi būti įvykdytos kiekvienos nuostatos atžvilgiu atskirai. Taip pat reikėtų pažymėti, kad trečiųjų šalių piliečių arba asmenų be pilietybės tikrinimas pagal pasiūlyme dėl Tikrinimo reglamento išdėstytas taisykles turėtų būti taikomas su galimybe penkių dienų terminą pratęsti dar penkiomis dienomis, kaip nurodyta minėtame pasiūlyme¹¹.

Pasiūlyme išsaugoma teisė atvykti į ES teritoriją siekiant prašyti prieglobsčio ir galimybė pasinaudoti pačia tarptautinės apsaugos procedūra. Taip pat reikėtų pažymėti, kad pagal ES teisę taikytinos apsaugos priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti pažeidžiamų asmenų, įskaitant vaikus, apsaugą, taikomos ir toliau. Greta šių priemonių nustatomos įvairios papildomos apsaugos priemonės. Pasiūlyme taip pat numatyta, kad atitinkama valstybė narė gali prašyti paramos ir solidarumo priemonių, o kitos valstybės narės gali prisidėti prie šių priemonių. Pagal šį pasiūlymą leidimą taikyti migracijos ir prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūrą valstybei narei, susiduriančiai su naudojimusi migrantais kaip įrankiais, turėtų suteikti Taryba įgyvendinimo sprendimu.

- (1) Migracijos ir prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūra, taikoma prie išorės sienų naudojimosi migrantais kaip įrankiais atvejais

Šiame pasiūlyme išdėstyta migracijos ir prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūra, taikytina neteisėtai sieną kirtusių ar į sienos perėjimo punktus atvykusių trečiųjų šalių piliečių, sulaikytų arba aptiktų netoli sienos su trečiąja šalimi, kuri naudojasi migrantais kaip įrankiais, atžvilgiu.

- (a) Prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūra

Toliau nurodyti pagrindiniai šios procedūros elementai.

- **Galimybė atitinkamoms valstybėms narėms registruoti prieglobsčio prašymus ir leisti juos veiksmingai pateikti tik specialiuose netoli sienos esančiuose registracijos punktuose, įskaitant specialiai tam tikslui paskirtus sienos perėjimo punktus.**

Pagal iš dalies keičiamą Šengeno sienų kodeksą valstybei narei, susiduriančiai su naudojimusi migrantais kaip įrankiais, bus leidžiama riboti srautus pasienyje apribojant veikiančių sienos perėjimo punktų skaičių, taip siekiant užkirsti kelią neteisėtam sienos kirtimui ir apsaugoti savo nacionalinį saugumą.

Siekiant užtikrinti nuoseklų šių priemonių taikymą naudojimosi migrantais kaip įrankiais atveju, pagal šį pasiūlymą užtikrinama reali ir veiksminga galimybė pasinaudoti prieglobsčio procedūra pagal pasiūlyme dėl Prieglobsčio procedūros reglamento numatytas sąlygas, o valstybės narės pagal šią procedūrą gali nustatyti konkrečias tarptautinės apsaugos prašymų registravimo ir pateikimo vietas. Šie specialūs registracijos punktai gali būti netoli sienos, o jų funkcijas taip pat gali atlikti tam tikslui paskirti sienos perėjimo punktai.

- **Galimybė registracijos terminą pratęsti iki keturių savaičių.**

Pagal šį pasiūlymą valstybei narei, susiduriančiai su naudojimusi migrantais kaip įrankiais, leidžiama (tačiau nereikalaujama) pratęsti tarptautinės apsaugos prašymų, kuriuos pateikia neteisėtai sieną kirtę ar į sienos perėjimo punktus atvykę trečiųjų šalių piliečiai ar asmenys be pilietybės, sulaikyti arba aptikti netoli sienos su trečiąja šalimi, kuri naudojasi migrantais kaip įrankiais, registracijos terminą iki keturių savaičių. Tokio lankstumo gali prireikti, kad

¹¹ Į pasiūlymą dėl tikrinimo taip pat įtrauktos taisyklės dėl preliminarus sveikatos patikrinimo, įskaitant patikrinimą dėl užkrečiamųjų ligų, taikytinos visiems prie išorės sienos tikrinamiems trečiųjų šalių piliečiams ir asmenims be pilietybės.

valstybei narei būtų lengviau veiksmingai reaguoti į priešiškus veiksmus ir kad kartu ji galėtų suvaldyti nenumatytą bylų kiekį, turint galvoje trečiosios šalies įsikišimo pobūdį ir staigumą.

Kai priešiška trečioji šalis pradeda staiga ir neprognozuojamai trukdyti ir (arba) kištis ir tuo tikslu kaip įrankiais naudojami migrantais, su tuo susiduriančiai valstybei narei gali tekti nukreipti savo išteklius jos sienas kertančių trečiųjų šalių piliečių arba asmenų be pilietybės srautui pasienyje valdyti. Todėl valstybei narei gali prireikti laiko savo ištekliams perskirstyti ir pajėgumams padidinti, be kita ko, padedant ES agentūroms. Vis dėlto, jei valstybė narė, susidurianti su naudojimusi migrantais kaip įrankiais, pasinaudoja galimybe taikyti ilgesnį registracijos terminą, ji pirmumo tvarka registruoja prašymus, kurie, tikėtina, yra tinkamai pagrįsti arba kuriuos pateikė nelydimi nepilnamečiai, nepilnamečiai ir jų šeimos nariai.

- **Galimybė visiems prašymams taikyti pasienio procedūrą dėl prieglobsčio ir pratęsti jos trukmę.**

Šios priemonės turėtų padėti valstybei narei, susiduriančiai su naudojimusi migrantais kaip įrankiais, neleisti, kad į ją atvyktų atvykimo sąlygų neatitinkantys asmenys, kartu saugant pagrindines teises. Galimybė nagrinėti prašymą pasienyje, neleidus atvykti į valstybės teritoriją, pagal pasiūlymo dėl Prieglobsčio procedūros reglamento 41 straipsnį tokią apsaugą suteikia. Tačiau šiuo metu, taip pat ir pagal taisykles, įtrauktas į pasiūlymus pagal naująjį paketą, prašymų priimtumas ir pagrįstumas gali būti nagrinėjami taikant pasienio procedūrą tik tam tikromis aplinkybėmis.

Todėl pagal šį pasiūlymą valstybėms narėms suteikiama galimybė taikyti prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūrą priimant sprendimus dėl visų prašymų priimtumo ir esmės, išskyrus medicininius atvejus. Šia priemone bus apribotos priešiškos trečiosios šalies galimybės kaip įrankiais naudotis konkrečios trečiosios šalies piliečiais ir asmenimis be pilietybės, kuriems pasienio procedūra negali būti taikoma. Jei pagal prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūrą priimamas neigiamas sprendimas, prašytojas turės teisę į veiksmingą teisinę gynybą, tačiau apeliacinis skundas stabdomojo poveikio, numatyto pakeisto pasiūlymo dėl Prieglobsčio procedūros reglamento 54 straipsnio 3 dalyje, savaime neturės.

Kaip numatyta pakeistame pasiūlyme dėl Prieglobsčio procedūros reglamento ir aiškiai nurodyta šiame pasiūlyme, pagal prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūrą būtų taikomos pagrindinės Prieglobsčio procedūros reglamento taisyklės ir garantijos, taip siekiant užtikrinti tarptautinės apsaugos prašančių asmenų teisių apsaugą, kartu išsaugant jų teisę į prieglobstį ir į tai, kad būtų laikomasi *negražinimo* principo.

Pasiūlyme taip pat numatyta, kad tinkamai pagrįstiems prašymams ir nelydimų nepilnamečių, šeimų bei vaikų prašymams privaloma tvarka bus teikiama pirmenybė. Jeigu, užbaigus patikrinimą arba nagrinėjant prašymą paaiškėja, kad prašymas, tikėtina, yra tinkamai pagrįstas arba jeigu prašymą pateikė nepilnamečiai ir jų šeimos ar nelydimi nepilnamečiai, pagal 2016 m. pasiūlymo dėl Prieglobsčio procedūros reglamento 33 straipsnio 5 dalį toks prašymas turėtų būti nagrinėjamas pirmumo tvarka. Taip pat reikėtų pažymėti, kad valstybė narė, susidurianti su naudojimusi migrantais kaip įrankiais, prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūros neturėtų taikyti, kai tam yra medicininių priežasčių, kaip numatyta 2020 m. pakeisto pasiūlymo dėl Prieglobsčio procedūros reglamento 41 straipsnio 9 dalies c punkte.

Šiame pasiūlyme taip pat numatyta galimybė pratęsti pasienio procedūros trukmę, įskaitant galimus apeliacinius skundus, iki šešiolikos savaičių.

Panašiai kaip pirmiau paminėto registracijos termino pratęsimo atveju, turint galvoje trečiosios šalies veiksmų pobūdį ir staigumą, ilgesnė prieglobsčio valdymo susidarius

nepaprastajai padėčiai procedūros trukmė turėtų padėti valstybei narei atremti naudojimosi migrantais kaip įrankiais padarinius. Nukentėjusiai valstybei narei gali prireikti laiko savo ištekliams persikirstyti ir pajėgumams padidinti, be kita ko, padedant ES agentūroms. Be to, pagal prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūrą nagrinėjamų bylų skaičius bus didesnis negu įprastomis aplinkybėmis (nes iš esmės ji gali būti taikoma visiems prašytojams). Todėl pratęsimas padės valstybei narei neatvykimo teisinę fikciją taikyti ilgiau, o tai suteiks daugiau lankstumo įveikti padidėjusį darbo krūvį.

Pagal pasiūlyme dėl Prieglobsčio procedūros reglamento ir pasiūlyme dėl Priėmimo sąlygų direktyvos išdėstymo nauja redakcija nustatytas apsaugos priemonės prašytojų sulaikymas turėtų būti kraštutinė priemonė, kai konkrečiu atveju negalima taikyti kitų pakankamų arba ne tokių griežtų priverstinių priemonių. Taigi tai, kad taikoma prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūra, nereiškia, kad prašytojai bus sistemiškai sulaikomi.

(b) Materialinės priėmimo sąlygos

Kai migrantais naudojama kaip įrankiais, valstybei narei gali būti sudėtinga užtikrinti, kad būtų laikomasi reikalavimų dėl materialinių priėmimo sąlygų, nes dėl naudojimosi migrantais reiškinio valstybei narei gali trūkti administracinių pajėgumų. Valstybė narė turi valdyti ne tik padidėjusius srautus, susidariusius dėl naudojimosi migrantais kaip įrankiais, bet ir įprastus srautus, ir, siekdama apsaugoti savo teritorinį vientisumą, taip pat persikirstyti savo išteklius. Vis dėlto nukentėjusi valstybė narė, imdamasi bet kokių veiksmų, turi užtikrinti pagrindines humanitarines garantijas, pavyzdžiui, kad jos teritorijoje esantiems trečiųjų šalių piliečiams būtų tiekiamas maistas, vanduo, drabužiai, teikiama tinkama medicininė priežiūra, pagalba pažeidžiamiesiems asmenims ir laikinas būstas, kaip nustatyta ir Europos Žmogaus Teisių Teismo neseniai priimtose nutartyse dėl laikinųjų priemonių.

Pagal pasiūlymo dėl Priėmimo sąlygų direktyvos išdėstymo nauja redakcija 17 straipsnio 9 dalį valstybėms narėms leidžiama tinkamai pagrįstais atvejais ir tam tikromis sąlygomis materialinėms priėmimo sąlygoms nustatyti kitokius reikalavimus negu Priėmimo sąlygų direktyvos naujoje redakcijoje su sąlyga, kad jos užtikrins galimybę visiems prašytojams naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis pagal 18 straipsnį ir orumo nežeminantį gyvenimo lygį. Pagal šį pasiūlymą galimybė materialinėms priėmimo sąlygoms nustatyti kitokius reikalavimus yra išplečiama ir galioja ir tada, jei susiklosto naudojimosi migrantais kaip įrankiais padėtis, su sąlyga, kad bus patenkinti pagrindiniai poreikiai, įskaitant laikiną būstą, maistą, vandenį, drabužius, tinkamą medicininę priežiūrą, pagalbą pažeidžiamiesiems asmenims, visapusiškai gerbiant teisę į žmogaus orumą. Atitinkama valstybė narė turėtų užtikrinti galimybę ir leisti humanitarinėms organizacijoms teikti humanitarinę pagalbą pagal atitinkamus poreikius.

(c) Gražinimo valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūra

Naudojimosi migrantais kaip įrankiais atveju atitinkamai valstybei narei labai svarbu suteikti reikiamų teisinių priemonių, kad ji galėtų užtikrinti greitą tarptautinės apsaugos reikalavimų neatitinkančių asmenų gražinimą. Todėl pasiūlyme numatyta galimybė nukrypti nuo pasiūlymo dėl Prieglobsčio procedūros reglamento 41a straipsnio ir nuo pasiūlymo dėl Gražinimo direktyvos išdėstymo nauja redakcija taikymo trečiųjų šalių piliečiams arba asmenims be pilietybės, kurių tarptautinės apsaugos prašymas pagal prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūrą buvo atmestas. Trečiųjų šalių piliečiams, kurie nesikreipė dėl tarptautinės apsaugos, valstybės narės gali taikyti nauja redakcija išdėstytos Gražinimo direktyvos 2 straipsnio 2 dalies a punkto nuostatas. Šiame pasiūlyme išdėstyta nukrypti leidžiančia nuostata siekiama sukurti mechanizmą, panašų į nauja redakcija išdėstytos Gražinimo direktyvos 2 straipsnio 2 dalies a punkte nustatytą nukrypti leidžiančią nuostatą, panašiai kaip pasiūlytomis nuostatomis dėl Latvijos, Lietuvos ir Lenkijos. Jame taip

pat numatytos specialios apsaugos priemonės, visų pirma susijusios su *negražinimo* principo laikymusi, reikalavimu atsižvelgti į vaiko interesus, šeimos gyvenimą ir trečiųjų šalių piliečių bei asmenų be pilietybės sveikatos būklę, priverstinių priemonių naudojimo apribojimais, išsiuntimo atidėjimu, skubia sveikatos priežiūra, pažeidžiamų asmenų poreikiais ir sulaikymo sąlygomis, visapusiškai užtikrinant tokių asmenų pagrindines teises.

(2) Paramos ir solidarumo priemonės

Kalbant apie paramos ir solidarumo priemones, pagal pasiūlyme išdėstytas priemones dėmesys sutelkiamas į valstybės narės, susiduriančios su naudojimosi migrantais kaip įrankiais, poreikius.

Kai prieš Sąjungą vykdomas išpuolis, reikalingi ES sprendimai ir ES parama. Todėl visos valstybės narės turi greitai reaguoti ir sutelkti paramą atitinkamai valstybei narei.

Tačiau, susiklosčius tokio pobūdžio aplinkybėms, reikalingas kitoks požiūris ir procedūros, negu šiuo metu numatyta pagal naujojo pakto priemones. Pasiūlyme numatyta galimybė imtis visų priemonių, kuriomis būtų galima spręsti naudojimosi migrantais kaip įrankiais problemą. Galimas paramos ir solidarumo priemonės galėtų sudaryti su pajėgumais susijusios priemonės, padedančios švelninti naudojimosi migrantais kaip įrankiais padarinius, parama vykdamas grąžinimo operacijas arba parama informuojant trečiąsias šalis, kurių piliečiais yra naudojamas kaip įrankiais. Valstybė narė, susidurianti su naudojimosi migrantais kaip įrankiais, turėtų įvertinti savo paramos ir solidarumo poreikius ir apie juos pranešti Komisijai. Tada Komisija pakviestų kitas valstybes nares prisidėti prie pagalbos nukentėjusiai valstybei narei ir tas priemones koordinuotų.

Kadangi naudojimosi migrantais kaip įrankiais padariniai gali lengvai išplisti ir plačiau paveikti kaimynines valstybes nares ir visą Europos Sąjungą (arba galbūt to net yra siekiama), būtina numatyti paramos teikimo ES lygmeniu priemones. Jeigu valstybė narė, susidurianti su naudojimosi migrantais kaip įrankiais, prašo ES agentūrų paramos, agentūros pirmenybę turėtų teikti veiklos paramai. Tokią paramą ypač galėtų teikti Europos Sąjungos prieglobsčio agentūra (EUAA) – ji gali padėti registruoti ir nagrinėti prašymus, užtikrinti pažeidžiamų migrantų tikrinimą, padėti valdyti, planuoti ir statyti reikiamus standartus atitinkančią priėmimo infrastruktūrą, *Frontex* gali padėti vykdyti sienų kontrolės veiklą, įskaitant tikrinimo ir grąžinimo operacijas, o *Europol* gali teikti žvalgybos informaciją. Panašiai kaip teikdama veiklos pagalbą pagal pakeistą pasiūlymą dėl Šengeno sienų kodekso, prieglobsčio srityje EUAA taip pat turėtų turėti galimybę savo iniciatyva teikti pagalbą pagal EUAA reglamento 16 straipsnio 1 dalies d punktą, o *Frontex* ir *Europol* galėtų suteikti papildomos pagalbos pagal atitinkamus savo įgaliojimus.

Šios paramos ir solidarumo priemonės papildytų kitą pagalbą, teikiamą valstybei narei, susiduriančiai su naudojimosi migrantais kaip įrankiais, kitu pagrindu, kuris į šiuo pasiūlymu norimą sukurti sistemą gali nepateikti, pavyzdžiui, pagal Vizų kodekso¹² 25a straipsnį, imantis užsienio politikos veiksnių (pvz., vykdamas diplomatinę informavimo veiklą, taikant ribojamąsias priemones, prekybos priemones) arba teikiant finansinę paramą, įskaitant paramą iš Europos prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo (PMIF) arba Sienų valdymo ir vizų priemonės (SVVP) lėšų.

(3) Speciali leidimo taikyti migracijos ir prieglobsčio susidarius nepaprastajai padėčiai procedūrą tvarka

¹² 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 810/2009, nustatantis Bendrijos vizų kodeksą (Vizų kodeksas), su pakeitimais, padarytais Reglamentu (ES) 2019/1155, OL L 243, 2009 9 15, p. 1.

Valstybė narė, susidurianti su naudojimusi migrantais kaip įrankiais ir ketinanti taikyti migracijos ir prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūrą, privalo prašyti Komisijos leidimo taikyti nukrypti leidžiančias nuostatas, kurias siekia taikyti, taip pat prašyti bet kurios paramos ir solidarumo priemonės. Remdamasi atitinkamos valstybės narės pateikta informacija, Komisija prireikus nedelsdama parengs pasiūlymą dėl Tarybos įgyvendinimo sprendimo, kuriame būtų išdėstytos leidžiamos taikyti nukrypti leidžiančios nuostatos (pradinis jų taikymo laikotarpis turėtų būti ne ilgesnis kaip šeši mėnesiai). Tarybos įgyvendinimo sprendimu bus leidžiama taikyti nukrypti leidžiančias nuostatas ir bus nustatytas jų taikymo terminas, įskaitant pradžios datą ir trukmę. Komisija turėtų nuolat stebėti ir vertinti padėtį, įskaitant priemonių proporcingumą, ir pasiūlyti priemonių galiojimą pratęsti arba jas panaikinti, jei dėl esamos padėties to prireiktų.

- **Suderinamumas su toje pačioje politikos srityje galiojančiomis nuostatomis**

Šis pasiūlymas visapusiškai atitinka 2020 m. rugsėjo mėn. Komisijos priimtą naują migracijos ir prieglobsčio paktą. Jis teikiamas kartu su pasiūlymu dėl krizinių ir *force majeure* situacijų ir sudaro dar vieną sistemos, pagal kurią bus nustatytos papildomos specialiosios naudojimosi migrantais kaip įrankiais padėties valdymo taisyklės, dalį. Šiame pasiūlyme išdėstytų specialiųjų taisyklių pagrindą sudaro 2016 m. Komisijos priimtas pasiūlymas dėl Prieglobsčio procedūros reglamento ir 2020 m. priimtas pakeistas pasiūlymas dėl Prieglobsčio procedūros reglamento, 2016 m. priimtas pasiūlymas dėl Priėmimo sąlygų direktyvos išdėstymo nauja redakcija ir 2018 m. priimta nauja redakcija išdėstyta Gražinimo direktyva. Pasiūlymas taip pat nuosekliai dera su pasiūlymu dėl Tarybos sprendimo Nr. 752/2021 dėl laikinųjų priemonių, kurias gali taikyti Latvija, Lietuva ir Lenkija, juo tęsiami minėtu pasiūlymu pradėti teisėkūros veiksmai.

Sąveika su Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 78 straipsnio 3 dalimi

Specialiųjų taisyklių nustatymas atvejais, kai yra naudojamosi migrantais kaip įrankiais, nedaro poveikio nuostatai, kad Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, gali patvirtinti laikinąsias priemones kurios nors valstybės narės, kurioje susidarė nepaprastoji padėtis, labui, kaip paaiškinta SESV 78 straipsnio 3 dalyje.

Šiuo pasiūlymu siekiama užtikrinti, kad Sąjunga galėtų reaguoti į konkrečią situaciją, su kuria Sąjunga jau susiduria, ir pasirengti bet kokioms panašioms situacijoms, kurios gali susiklostyti ateityje, kad Sąjunga galėtų greitai imtis veiksmų ir padėti valstybei narei, susiduriančiai su naudojimusi migrantais kaip įrankiais. Būtina sukurti nuolatinę reagavimo į tokias situacijas sistemą, kuria Sąjunga galėtų remtis ir kuri taip pat leistų išsaugoti SESV 78 straipsnio 3 dalyje nurodytų laikinųjų priemonių išimtinumą, o susiklosčius tokioms naudojimosi migrantais kaip įrankiais situacijoms, dėl kurios teikiamas šis pasiūlymas, nereikėtų taikyti SESV 78 straipsnio 3 dalyje nurodytų priemonių.

Šiame pasiūlyme siekiama nustatyti specialiąsias taisykles, pagal kurias būtų padedama valstybei narei, nukentėjusiai nuo to, kad trečioji valstybė kursto neteisėtus migracijos srautus į Sąjungą, aktyviai skatindama arba palengvindama trečiųjų šalių piliečių judėjimą prie išorės sienų per savo teritoriją arba iš jos, o vėliau skatindama kirsti tas išorės sienas, kai iš tokių veiksmų matyti, kad trečioji šalis nori destabilizuoti Sąjungą arba valstybę narę, ir dėl tokių veiksmų pobūdžio gali kilti pavojus esminėms valstybės funkcijoms, įskaitant jos teritorinį vientisumą, viešosios tvarkos palaikymą arba jos nacionalinio saugumo užtikrinimą.

- **Suderinamumas su kitomis Sąjungos politikos sritimis**

Šis pasiūlymas atitinka poreikį toliau mažinti dėl neteisėtai atvykstančių asmenų patiriamą spaudimą ir išlaikyti tvirtą išorės sienų apsaugą – tai yra svarbūs naujame migracijos ir prieglobsčio pakte nustatyto visapusiško požiūrio elementai. Kaip nurodyta Bendrame

komunikate¹³, šis pasiūlymas kartu su Komisijos pasiūlymu dėl Reglamento dėl priemonių, taikomų vežėjams, padedantiems prekiauti žmonėmis ar neteisėtai gabenti migrantus arba užsiimantiems tokia veikla, susijusia su neteisėtu atvykimu į Europos Sąjungos teritoriją¹⁴, yra viena iš iniciatyvų, kuria stengiamasi suteikti valstybėms narėms geresnių išorės sienų apsaugos priemonių, kai prieš jas kaip įrankiais naudojamos migrantais, kartu užtikrinant visapusišką pagarbą pagrindinėms teisėms. Šiuo atžvilgiu šiuo pasiūlymu papildomas Šengeno sienų kodeksas ir prisidedama prie Šengeno reformos tuo, kad Komisija ketina pasiūlyti nuolatinę sistemą, kaip spręsti galimas naudojimosi migrantais kaip įrankiais situacijas, su kuriomis Sąjunga gali susidurti ir ateityje.

Pasiūlymu taip pat siekiama sumažinti tolesnį neteisėtų migrantų judėjimą ir neigiamą poveikį Šengeno erdvei. Numatytas greitas ir veiksmingas migrantų, kuriais naudotasi kaip įrankiais, grąžinimas ir readmisija, laikantis naujame migracijos ir prieglobsčio pakte nustatyto visapusiško požiūrio į migracijos valdymą. Jis taip pat nuosekliai dera su Sąjungos išorės veiksmais, pavyzdžiui, ES ribojamosiomis priemonėmis, ir turėtų būti taikomos kartu su jais.

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPAI

• Teisinis pagrindas

Šiuo pasiūlymu reiškiamą paramą valstybei narei, susiduriančiai su naudojimosi migrantais kaip įrankiais. Pasiūlyme yra keletas nuostatų, susijusių su pasiūlymu dėl Prieglobsčio procedūros reglamento ir pakeistu pasiūlymu dėl to reglamento, pasiūlymu dėl Priėmimo sąlygų direktyvos išdėstymo nauja redakcija ir pasiūlymu dėl Grąžinimo direktyvos išdėstymo nauja redakcija. Todėl jis turėtų būti priimtas remiantis tinkamu teisiniu pagrindu, tiksliau, SESV 78 straipsnio antros pastraipos d ir f punktais ir 79 straipsnio antros pastraipos c punktu, laikantis įprastos teisėkūros procedūros.

• Kintamoji geometrija

Dviejose konstatuojamosiose dalyse aptariama „kintamoji geometrija“, susijusi su Airijos ir Danijos dalyvavimu taikant šį reglamentą.

Pagal prie Europos Sąjungos sutarties (ES sutarties) ir SESV pridėtą Protokolą Nr. 21 dėl Airijos pozicijos dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės Airija gali nuspręsti dalyvauti priimant ir taikant priemones, kuriomis nustatoma bendra Europos prieglobsčio sistema. Šiuo atžvilgiu Airija pranešė apie savo pageidavimą dalyvauti priimant ir taikant Direktyvą 2005/85/EB ir apie savo sprendimą nedalyvauti priimant Direktyvą 2013/32/ES. Todėl Direktyvos 2005/85/EB nuostatos Airijai taikomos, o dabartinės direktyvos nuostatos – netaikomos. Airija nepranešė apie savo pageidavimą dalyvauti priimant naują Prieglobsčio procedūros reglamentą, o tai būtų būtina tam, kad šis reglamentas turėtų teisinį poveikį Airijai, jei Airija pagal Protokolą Nr. 21 nuspręstų dalyvauti jį taikant.

Pagal prie ES sutarties ir SESV pridėtą Protokolą Nr. 22 dėl Danijos pozicijos, Direktyva 2005/85/EB ir Direktyva 2013/32/ES Danijai nėra privalomos ir netaikomos. Danija taip pat nedalyvauja priimant šį reglamentą ir jis nėra jai privalomas ar taikomas.

¹³ Bendras komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Reagavimas į valstybės remiamą naudojimąsi migrantais kaip įrankiais prie ES išorės sienų“ (JOIN(2021) 32 *final*).

¹⁴ COM(2021) 753 *final*.

- **Subsidiarumo principas (neišimtinės kompetencijos atveju)**

Pagal SESV V antraštinę dalį dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės kai kurie įgaliojimai spęsti minėtus klausimus suteikiami Europos Sąjungai. Tais įgaliojimais turi būti naudojama pagal Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnį, t. y. jeigu valstybės narės negali deramai pasiekti siūlomų veiksmų tikslų ir tų tikslų dėl veiksmų masto ir poveikio būtų geriau siekti Europos Sąjungos lygmeniu.

Tokie atvejai, kai trečioji šalis kursto neteisėtos migracijos srautus į Sąjungą, aktyviai skatindama arba palengvindama trečiųjų šalių piliečių judėjimą prie išorės sienų per savo teritoriją arba iš jos, o vėliau skatindama kirsti tas išorės sienas, kai iš tokių veiksmų matyti, kad trečioji šalis nori destabilizuoti Sąjungą arba valstybę narę, ir dėl tokių veiksmų pobūdžio gali kilti pavojus esminėms valstybės funkcijoms, įskaitant jos teritorinį vientisumą, viešosios tvarkos palaikymą arba jos nacionalinio saugumo užtikrinimą, turėtų būti laikomi išpuoliu prieš visą ES, todėl jiems spęsti reikalingi ES sprendimai ir ES parama. Valstybėms narėms, susiduriančioms su naudojimosi migrantais kaip įrankiais, reikia suteikti pakankamai teisinių priemonių, kad jos galėtų veiksmingai spęsti tokias situacijas ir kad visos valstybės narės galėtų greitai reaguoti ir sutelkti paramą atitinkamai valstybei narei.

Norint pasiekti šiuos tikslus, reikia imtis veiksmų ES lygmeniu, nes jie yra tarpvalstybinio pobūdžio. Yra aišku, kad atskirų valstybių narių veiksmai negali tinkamai patenkinti poreikio bendrą problemą spęsti taikant bendrą ES požiūrį.

Šio bendro požiūrio valstybės narės negali deramai įgyvendinti veikdamos atskirai ir dėl šio siūlomo sprendimo masto ir poveikio jį būtų geriau įgyvendinti Sąjungos lygmeniu. Taigi, laikydamosi Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnio 3 dalyje nustatyto subsidiarumo principo, Sąjunga turi imtis veiksmų ir gali patvirtinti priemones.

- **Proporcingumo principas**

Pagal Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnio 4 dalyje nustatytą proporcingumo principą šiame pasiūlyme dėl reglamento nustatomos tikslios sąlygos, kada gali būti taikomos specialiosios prieglobsčio procedūrinės taisyklės, taip pat numatoma jų taikymo sritis, terminai ir reikalingos apsaugos priemonės.

Visi siūlomų priemonių elementai yra skirti konkrečiai naudojimosi migrantais kaip įrankiais padėčiai spęsti ir apsiribojama tuo, kas būtina siekiant užtikrinti, kad valstybės narės galėtų tvarkingai ir veiksmingai valdyti šią padėtį, kartu užtikrinamos vienodą požiūrį į prašytojų teises ir garantijas. Šiuo požiūriu nuo taisyklių, nustatytų 2016 m. pasiūlyme dėl Prieglobsčio procedūros reglamento, 2020 m. pakeistame pasiūlyme dėl Prieglobsčio procedūros reglamento, nauja redakcija išdėstytoje Priėmimo sąlygų direktyvoje ir nauja redakcija išdėstytoje Gražinimo direktyvoje, nukrypti leidžiančios nuostatos yra proporcingos, nes nustatyta įvairių apsaugos priemonių, kuriomis užtikrinama pusiausvyra tarp neatidėliotinių valstybės narės, kuri susiduria su naudojimosi migrantais kaip įrankiais, poreikių ir tarp būtinybės užtikrinti teisinį tikrumą, vienodą nukrypti leidžiančių nuostatų ir specialiųjų taisyklių taikymą ir užtikrinti būtiną trečiųjų šalių piliečių, kuriais naudojama kaip įrankiais, apsaugą.

Pasiūlyme nustatytos apsaugos priemonės, susijusios su nukrypti leidžiančių nuostatų ir specialiųjų taisyklių taikymu. Atsižvelgiant į nepaprastą padėtį, susiklosčiusią dėl naudojimosi migrantais kaip įrankiais, manoma, kad prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūrą būtų proporcinga taikyti visiems prieglobsčio prašytojams, kad trečiosios šalys negalėtų tikslingai naudoti tam tikros pilietybės arba tam tikros

kategorijos migrantų, kuriems netaikoma pasienio procedūra. Kad valstybės narės galėtų suvaldyti padidėjusį asmenų, kuriems taikoma prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūra, srautą, ilgiausia pasienio procedūros trukmė pratęsiama iki šešiolikos savaičių. Tokia trukmė laikoma pakankama, kad valstybei narei būtų suteikta reikalingo lankstumo tvarkyti prašymus netoli sienos arba paskirtuose sienos perėjimo punktuose, neleidžiant trečiųjų šalių piliečiams ir asmenims be pilietybės atvykti į valstybės narės teritoriją. Nuo nauja redakcija išdėstytos Priėmimo sąlygų direktyvos nukrypti leidžiančios nuostatos yra proporcingos, kai migrantais naudojamosi kaip įrankiais ir tokia situacija susiklosto dėl priešiško trečiosios šalies veiksmų, nes valstybei narei dėl pajėgumų trūkumo praktiškai gali būti neįmanoma užtikrinti tokių materialinių priėmimo sąlygų, kokias užtikrinti paprastai reikalaujama. Svarstant galimybę taikyti tokias nuostatas, reikėtų atsižvelgti į apsaugos priemones ir į išteklių bei pajėgumų pasienio procedūrai įgyvendinti paskirstymo lankstumą, numatytą pagal 2020 m. pakeistą pasiūlymą dėl Prieglobsčio procedūros reglamento. Jei taikoma nukrypti leidžianti nuostata, valstybė narė privalo atsižvelgti į pagrindinius prieglobsčio prašytojo poreikius ir visapusiškai gerbti žmogaus orumą.

Specialiosios nuo nauja redakcija išdėstytos Gražinimo direktyvos nukrypti leidžiančios nuostatos yra proporcingos siekiant užtikrinti greitą asmenų, kurie neatitinka tarptautinės apsaugos suteikimo kriterijų, gražinimą, o tai naudojimosi migrantais kaip įrankiais atveju yra būtina siekiant užkirsti kelią didesniai atvykstančių migrantų srautui. Laikantis ES pagrindinių teisių chartijos ir tarptautinių įsipareigojimų, nustatyta keletas gražinamų asmenų pagrindinių teisių apsaugos priemonių.

Šių priemonių taikymo trukmę taip pat siūloma apriboti iki tokios trukmės, kuri būtinai reikalinga, kad atitinkamos valstybės narės galėtų reaguoti į naudojamasi migrantais kaip įrankiais, ir bet kuriuo atveju pradinis jų taikymo laikotarpis turėtų būti ne ilgesnis kaip šeši mėnesiai. Šiuo tikslu, gavusi Tarybos leidimą, Komisija turėtų nuolat stebėti, vertinti padėtį ir, be kita ko, nustatyti, ar priemonės, kurias valstybei narei buvo leista taikyti, tebėra proporcingos.

- **Priemonės pasirinkimas**

Reikiamą ES procedūrinių taisyklių dėl prieglobsčio suteikimo, kai migrantais naudojamosi kaip įrankiais, taikymo vienodumą ir veiksmingumą galima užtikrinti tik reglamentu, kuriame būtų nustatytos specialiosios taisyklės ir nuo Sąjungos prieglobsčio ir gražinimo procedūrų nukrypti leidžiančios nuostatos, ir kurio nuostatos būtų taikomos tiesiogiai.

3. EX POST VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI

- **Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis**

Rengiant pasiūlymą buvo remiamasi suinteresuotųjų šalių per 2021 m. vasaros pradžioje vykusias konsultacijas pateikta informacija.

- **Pagrindinės teisės**

Pagal šį pasiūlymą gerbiamos pagrindinės teisės ir laikomasi principų, ypač įtvirtintų Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje, taip pat laikomasi iš tarptautinės teisės kylančių įsipareigojimų, įskaitant įsipareigojimą suteikti realią ir veiksmingą galimybę pasinaudoti prieglobsčio procedūra ir patekti į ES teritoriją siekiant pateikti tarptautinės apsaugos prašymą. Šiuo tikslu valstybė narė, susidurianti su naudojimusi migrantais kaip įrankiais, turėtų užtikrinti, kad būtų įrengta pakankamai registracijos punktų, įskaitant sienos perėjimo punktus, jie veiktų ir būtų lengvai prieinami. Kaip paaiškinta toliau, pagal šiame pasiūlyme numatytą migracijos ir prieglobsčio susidarius nepaprastajai padėčiai procedūrą visapusiškai

gerbiamos Chartijoje įtvirtintos pagrindinės teisės, tarp jų – žmogaus teisė į orumą (1 straipsnis), kankinimo ir nežmoniško ar žeminančio elgesio ar baudimo uždraudimą (4 straipsnis), laisvę ir saugumą (6 straipsnis), privatų ir šeimos gyvenimą (7 straipsnis), asmens duomenų apsaugą (8 straipsnis), prieglobstį (18 straipsnis), kolektyvinio asmenų išsiuntimo draudimą ir apsaugą nuo grąžinimo (19 straipsnio 1 ir 2 dalys), nediskriminavimą (21 straipsnis), moterų ir vyrų lygybę (23 straipsnis), vaiko teisės (24 straipsnis) ir teisė į veiksmingą teisinę gynybą (47 straipsnis). Komisijos nuomone, taip pat svarbu, kad valstybės narės gerbtų saviraiškos laisvę, žiniasklaidos laisvę ir pilietinės visuomenės organizacijų asociacijų laisvę.

Dėl migracijos ir prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūros taikymo pažymėtina, kad naujame pakte įtvirtinti principai ir garantijos prašytojams, kurių atžvilgiu vykdoma ši procedūra, taikomi toliau. Pasiūlyme taip pat nustatyta, kad prašymai, kurie tikrinant įvertinti kaip tinkamai pagrįsti, arba kai apsaugos poreikiai pagal 2016 m. pasiūlymą dėl Prieglobsčio procedūros reglamento yra akivaizdūs, taip pat nelydimų nepilnamečių, šeimų ir vaikų prašymai privalomai nagrinėjami pirmumo tvarka. Sprendimas dėl šių prieglobsčio prašytojų prieglobsčio prašymų turi būti priimtas kuo greičiau. 2020 m. pakeisto pasiūlymo dėl Prieglobsčio procedūros reglamento 41 straipsnio 9 dalies b punkte specialių procesinių poreikių turintiems asmenims numatytos garantijos taip pat taikomos toliau. Pagal šį pasiūlymą taip pat garantuojama teisė į veiksmingą teisinę gynybą užtikrinant, kad teismai turėtų įgaliojimus nuspręsti, ar prašytojas gali likti valstybės narės teritorijoje, kol bus priimtas sprendimas dėl apeliacinio skundo, ir suteikiamos tinkamos garantijos, kad prašytojas galėtų teikti tokius skundus teismams.

Pagal šį pasiūlymą visapusiškai gerbiamos vaiko teisės ir atsižvelgiama į ypatingus pažeidžiamų asmenų poreikius. Kompetentingos institucijos pirmiausia turi atsižvelgti į pasiūlyme dėl Priėmimo sąlygų direktyvos išdėstymo nauja redakcija nustatytas vaikų ir pažeidžiamų asmenų apsaugos priemonės, įskaitant atvejus, kai turi būti taikomas sulaikymas. Nustatant įvairius reikalavimus dėl priėmimo sąlygų, pagal šiame pasiūlyme aprašytą tvarką visais atvejais ir visomis aplinkybėmis laikomasi žmogaus orumo apsaugos priemonių.

Teisė į laisvę ir judėjimo laisvė yra saugomos, nes sulaikymo priemonė, kai pagal migracijos ir prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūrą ji taikoma, gali būti taikoma tik pagal griežtai nustatytą tvarką ir tik ribotą laikotarpį. Pagal pasiūlymo dėl Priėmimo sąlygų direktyvos išdėstymo nauja redakcija 7 straipsnį valstybė narė gali apriboti prašytojo judėjimo laisvę, kad galėtų išnagrinėti prašymus pagal pasienio procedūrą. Pagal pasiūlymą dėl Priėmimo sąlygų direktyvos išdėstymo nauja redakcija valstybės narės negali sulaikyti asmens vien dėl to, kad jis yra prašytojas. Minėto pasiūlymo 8 straipsnyje nurodyti sulaikymo pagrindai ir sąlygos, kada valstybės narės gali sulaikyti tarptautinės apsaugos prašytojus, kad pagal taikomą procedūrą galėtų priimti sprendimą dėl prašytojo teisės atvykti į teritoriją; sulaikymas taikomas, valstybėms narėms kiekvieną atvejį įvertinus individualiai, jeigu neįmanoma taikyti kitų švelnesnių priemonių. 8 straipsnyje taip pat nustatyta, kad valstybės narės gali sulaikyti prašytoją tik tuo atveju, jeigu neįmanoma veiksmingai taikyti kitų švelnesnių alternatyvių priemonių, pvz., apriboti judėjimo laisvę pagal tos direktyvos 7 straipsnį.

Taikant nuo nauja redakcija išdėstytos Grąžinimo direktyvos nukrypti leidžiančias nuostatas, laikomasi 1951 m. Konvencijos dėl pabėgėlių statuso 33 straipsnyje ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 19 straipsnyje įtvirtinto *negrąžinimo* principo. Todėl pasiūlyme aiškiai primenama, kad valstybės narės, vykdydamos savo pareigą kontroliuoti sienas, visada privalo laikytis šio principo. Laikantis *negrąžinimo* principo, be kita ko, turi būti įvertinama,

ar asmeniui nekyla persekiojimo, kankinimo, nežmoniško ar žeminančio elgesio pavojus arba „grandininio“ *gražinimo* pavojus.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

Dėl šio pasiūlymo pobūdžio, susijusio su naudojimusi migrantais kaip įrankiais, galimo poveikio biudžetui *a priori* įvertinti neįmanoma. Visos su šio pasiūlymo įgyvendinimu susijusios išlaidos bus įtrauktos į esamų 2021–2027 m. laikotarpio migracijos ir prieglobsčio srities priemonių biudžetą. Išimtiniais atvejais, jeigu tai būtina, gali būti naudojami lankstumo mechanizmai, numatyti dabartinėje daugiametėje finansinėje programoje pagal Tarybos reglamentą (ES, Euratomas) 2020/2093¹⁵.

Prieglobsčio procedūrų atžvilgiu šiuo pasiūlymu nesukuriama jokios finansinės ar administracinės naštos Sąjungai. Todėl tos šio pasiūlymo dalys neturi poveikio Sąjungos biudžetui.

5. KITI ELEMENTAI

- **Įgyvendinimo planai ir stebėseną, vertinimas ir ataskaitų teikimo tvarka**

Stebėdama padėtį Komisija remsis Migracinės parengties ir migracijos krizių valdymo mechanizmo tinkle teikiamomis ataskaitomis ir prireikus teiks rekomendacijas dėl priemonių pratęsimo arba nutraukimo.

- **Išsamus konkrečių pasiūlymo nuostatų paaiškinimas**

Pasiūlymo dėl reagavimo į naudojimąsi migrantais kaip įrankiais dalykas

1 straipsnyje nurodytas reglamento dėl reagavimo į naudojimąsi migrantais kaip įrankiais migracijos ir prieglobsčio aspektais dalykas.

Prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūra naudojimosi migrantais kaip įrankiais atveju

2 straipsnyje nustatytos specialiosios taisyklės, kurias valstybės narės gali taikyti pagal prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūrą naudojimosi migrantais kaip įrankiais atveju.

2 straipsnio 1 dalies a punkte nustatyta, kad valstybė narė, susidurianti su naudojimusi migrantais kaip įrankiais, gali pratęsti tarptautinės apsaugos prašymų, kuriuos pateikia neteisėtai sieną kirtę ar į sienos perėjimo punktus atvykę trečiųjų šalių piliečiai arba asmenys be pilietybės, sulaikyti arba aptikti netoli sienos su trečiąja šalimi, kuri naudojasi migrantais kaip įrankiais, registracijos terminą iki keturių savaičių. Prašymai, kurie, tikėtina, yra tinkamai pagrįsti, arba kuriuos pateikė nelydimi nepilnamečiai, nepilnamečiai ir jų šeimos, turėtų būti registruojami pirmumo tvarka.

2 straipsnio 1 dalies b punkte nustatyta, kad valstybė narė, susidurianti su naudojimusi migrantais kaip įrankiais, gali išplėsti pasienio procedūros dėl prieglobsčio taikymo sritį ir ją taikyti visiems prašytojams, neišskiriant jokios prašytojų kategorijos (išskyrus medicininius atvejus pagal iš dalies pakeisto Prieglobsčio procedūros reglamento 41 straipsnio 9 dalies c punktą). **2 straipsnio 1 dalies b punkte** taip pat paaiškinta, kad tais atvejais, kai, atlikus patikrinimą arba vykdant pasienio procedūrą paaiškėja, kad prašymas, tikėtina, yra tinkamai

¹⁵ 2020 m. gruodžio 17 d. Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2020/2093, kuriuo nustatoma 2021–2027 m. daugiametė finansinė programa, OL 4331, 2020 12 22, p. 11–22.

pagrįstas, arba kai prašymą pateikia nepilnamečiai ir jų šeimos, įskaitant nelydimus nepilnamečius, šie prašymai turėtų būti nagrinėjami pirmumo tvarka.

Pagal **2 straipsnio 1 dalies c punktą** valstybės narės gali taikyti iš dalies pakeistame Prieglobsčio procedūros reglamente numatytą pasienio procedūrą iki šešiolikos savaičių, įskaitant visus apeliacinius skundus, o šiam laikotarpiui pasibaigus, asmeniui turėtų būti leista atvykti į teritoriją, išskyrus atvejus, kai asmuo turi būti grąžintas.

Taikant šias nukrypti leidžiančias nuostatas, kartu toliau taikomos Prieglobsčio procedūros reglamente nustatytos apsaugos priemonės.

Materialinės priėmimo sąlygos

Pagal **3 straipsnį** valstybei narei leidžiama nustatyti kitokius reikalavimus dėl materialinių priėmimo sąlygų, negu nustatyta nauja redakcija išdėstytoje Priėmimo sąlygų direktyvoje, jei valstybė narė užtikrina pagrindinius prašytojo poreikius ir visapusišką pagarbą žmogaus orumui.

Grąžinimo valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūra naudojimosi migrantais kaip įrankiais atveju

4 straipsnyje nustatyta, kad valstybės narės gali nukrypti nuo Prieglobsčio procedūros reglamento 41a straipsnio ir nauja redakcija išdėstytos Grąžinimo direktyvos taikymo trečiųjų šalių piliečiams arba asmenims be pilietybės, kurių tarptautinės apsaugos prašymas pagal prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūrą buvo atmestas pasienyje pagal 2 straipsnio 1 dalies b ir c punktus. Šia nukrypti leidžiančia nuostata siekiama sukurti mechanizmą, panašų į nauja redakcija išdėstytos Grąžinimo direktyvos 2 straipsnio 2 dalies a punkto nukrypti leidžiančią nuostatą. Pasiūlyme taip pat nustatytos būtinos apsaugos priemonės, susijusios su įsipareigojimu laikytis *negrąžinimo* principo, atsižvelgti į vaiko interesus, šeimos gyvenimą ir trečiųjų šalių piliečių bei asmenų be pilietybės sveikatos būklę, taip pat susijusios su priverstinių priemonių naudojimo apribojimais, išsiuntimo atidėjimu, skubia sveikatos priežiūra, pažeidžiamų asmenų poreikiais ir sulaikymo sąlygomis, kartu visapusiškai užtikrinant tokių asmenų pagrindines teises.

Paramos ir solidarumo priemonių teikimas naudojimosi migrantais kaip įrankiais atveju

5 straipsnyje nustatyta, kad valstybė narė gali prašyti paramos ir solidarumo priemonių iš kitų valstybių narių. Prie tokių priemonių reikėtų priskirti visas priemones, kurios galėtų padėti spręsti naudojimosi migrantais kaip įrankiais problemą, įskaitant gebėjimų stiprinimo priemones ir priemones, kuriomis būtų padedama vykdyti grąžinimą bendradarbiaujant su trečiosiomis šalimis arba informuojant trečiąsias šalis, kurių piliečiais yra naudojamas kaip įrankiais. Norėdama paprašyti kitų valstybių narių paramos ir solidarumo priemonių, nukentėjusi valstybė narė turėtų nusiųsti prašymą Komisijai.

Komisija pakviečia kitas valstybes nares prisidėti prie pagalbos valstybei narei, susiduriančiai su naudojimosi migrantais kaip įrankiais, pagal tos valstybės narės poreikius ir kuo greičiau nuo prašymo gavimo pradeda tas priemones koordinuoti. Dėl veiklos paramos taip pat pažymėtina, kad valstybė narė, susidurianti su naudojimosi migrantais kaip įrankiais, gali

prašyti paramos iš ES prieglobsčio agentūros¹⁶, Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros arba Europolo pagal šių institucijų kompetenciją.

Specialiosios garantijos

6 straipsnyje nustatytos specialiosios garantijos. Kad užtikrintų galimybę pasinaudoti prieglobsčio procedūra, valstybė narė, susidurianti su naudojimusi migrantais kaip įrankiais, turėtų tinkamai teikti informaciją trečiųjų šalių piliečiams arba asmenims be pilietybės ta kalba, kurią jie supranta, arba, kaip pagrįstai manoma, turėtų suprasti, apie taikomas priemones, tarptautinės apsaugos prašymų registravimo ir pateikimo vietas, visų pirma artimiausią vietą, kurioje jie gali registruoti ar pateikti tarptautinės apsaugos prašymą, taip pat apie galimybę apskusti dėl prašymo priimtą sprendimą ir priemonių taikymo trukmę. Be to, valstybė narė, susidurianti su naudojimusi migrantais kaip įrankiais, 2, 3 ir 4 straipsnius turėtų taikyti ne ilgiau, negu būtina padėčiai ištaisyti, ir ne ilgiau, negu nustatyta Tarybos įgyvendinimo sprendime.

Leidimų procedūra

7 straipsnyje nustatyta leidimo taikyti nukrypti leidžiančias nuostatas tvarka. Komisija turi pateikti pasiūlymą dėl Tarybos priimamo Tarybos įgyvendinimo sprendimo, kuriame būtų išdėstytos taikytinos nukrypti leidžiančios nuostatos. Tarybos įgyvendinimo sprendime turėtų būti nustatyta nukrypti leidžiančių nuostatų taikymo pradžios data, trukmė ir sprendimo taikymo terminai. Nukrypti leidžiančios nuostatos turėtų būti taikomos ne ilgiau kaip šešis mėnesius. Komisija turi nuolat stebėti ir vertinti padėtį, o prireikus tuo remdamasi pasiūlyti panaikinti Tarybos įgyvendinimo sprendimą, kuriuo leidžiama taikyti specialiąsias nukrypti leidžiančias nuostatas, arba priimti naują Tarybos įgyvendinimo sprendimą, kuriuo būtų leidžiama pratęsti nukrypti leidžiančių nuostatų taikymą.

Bendradarbiavimas ir peržiūra

8 straipsnyje nustatyta, kad Komisija, Europos Sąjungos agentūros ir valstybės narės turėtų glaudžiai bendradarbiauti ir reguliariai informuoti viena kitą apie šio pasiūlymo 7 straipsnyje nurodytų priemonių įgyvendinimą. Valstybės narės taip pat turi per Migracinės parengties ir migracijos krizių valdymo mechanizmo tinklą teikti atitinkamus duomenis, įskaitant statistinę informaciją.

JT agentūroms ir kitoms atitinkamoms organizacijoms partnerėms turėtų būti suteikta veiksminga galimybė atvykti prie sienos nauja redakcija išdėstytoje Priėmimo sąlygų direktyvoje ir Prieglobsčio procedūros reglamente nustatytais sąlygomis. Jungtinių Tautų vyriausiajam pabėgėlių reikalų komisarui turėtų būti suteikta galimybė kreiptis į prieglobsčio prašytojus, įskaitant tuos, kurie yra pasienyje. Valstybė narė, susidurianti su naudojimusi migrantais kaip įrankiais, turėtų glaudžiai bendradarbiauti su JT agentūromis ir atitinkamomis organizacijomis partnerėmis.

¹⁶ EUAA teikia pagalbą valstybės narės prašymu arba savo iniciatyva (atitinkamai valstybei narei sutikus) arba sprendimą dėl taikytinų priemonių gali priimti Taryba, remdamasi tokiomis konkrečiomis aplinkybėmis pateiktu Komisijos pasiūlymu.

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS**dėl kovos su naudojimosi migrantais kaip įrankiais reiškiniu migracijos ir prieglobsčio srityje**

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 78 straipsnio 2 dalies d ir f punktus ir 79 straipsnio 2 dalies c punktą,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę¹⁷,

atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę¹⁸,

laikydami įprastos teisėkūros procedūros,

kadangi:

- (1) naudojimosi migrantais kaip įrankiais padėtis gali susiklostyti, kai trečioji šalis kursto neteisėtos migracijos srautus į Sąjungą, aktyviai skatindama arba palengvindama trečiųjų šalių piliečių judėjimą prie išorės sienų per savo teritoriją arba iš jos, o vėliau skatindama kirsti tas išorės sienas, ir iš tokių veiksmų matyti, kad trečioji šalis ketina destabilizuoti Sąjungą arba valstybę narę, ir dėl tokių veiksmų pobūdžio gali kilti pavojus esminėms valstybės funkcijoms, įskaitant jos teritorinį vientisumą, viešosios tvarkos palaikymą arba jos nacionalinio saugumo užtikrinimą;
- (2) šis reglamentas parengtas atsižvelgiant į 2021 m. spalio 22 d. Europos Vadovų Tarybos išvadose pateiktą raginimą Komisijai pasiūlyti reikiamus Sąjungos teisinės sistemos pakeitimus ir konkrečias priemones, kad būtų užtikrintas skubus ir tinkamas atsakas į hibridinę grėsmę, laikantis Sąjungos teisės ir tarptautinių įsipareigojimų. Jis taip pat padeda kurti kompleksinę nuolatinę sistemą, pagal kurią atitinkamoms valstybėms narėms būtų suteiktos būtinos priemonės, kad jos galėtų veiksmingai ir greitai kovoti su naudojimosi migrantais kaip įrankiais reiškiniu, visapusiškai gerbdamos pagrindines teises ir laikydamosi tarptautinių įsipareigojimų;
- (3) viena iš tokių šiame reglamente numatytų priemonių – migracijos ir prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūra, pagal kurią valstybėms narėms suteikiama galimybė pasinaudoti teisinėmis priemonėmis, jei naudojimosi migrantais kaip įrankiais atvejų iškiltų ateityje;
- (4) pagal šį reglamentą gerbiama pagrindinė teisė ir laikomasi principų, kurie yra įtvirtinti Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje, visų pirma 1, 4, 7, 24, 18 straipsniuose ir 19 straipsnio 2 ir 2 dalyse, taip pat 1951 m. liepos 28 d. Ženevos konvencijoje. Siekiant atsižvelgti į tai, kad pirmiausia turi būti užtikrinami vaiko

¹⁷ OL C , , p. .

¹⁸ OL C , , p. .

interesai, taip pat į tai, kad būtina gerbti šeimos gyvenimą bei užtikrinti atitinkamų asmenų sveikatos apsaugą, šiame reglamente išdėstytos specialiosios taisyklės ir nustatytos apsaugos priemonės, taikomos nelydimiems nepilnamečiams, nepilnamečiams ir jų šeimų nariams bei prašytojams, kuriems dėl sveikatos būklės reikalinga speciali ir tinkama parama. Asmenims, kurių atžvilgiu vykdoma prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūra, Reglamente (ES) XXX/XXX¹⁹ [*Prieglobsčio procedūros reglamentas*] nustatytos taisyklės ir garantijos turėtų būti taikomos toliau, nebent šiame reglamente nustatyta kitaip. Direktyvoje XXX/XXX²⁰ [*Priėmimo sąlygų direktyvos nauja redakcija*] nustatytos taisyklės, įskaitant taisykles dėl tarptautinės apsaugos prašytojų sulaikymo, nuo tarptautinės apsaugos prašymo pateikimo momento turėtų būti taikomos toliau, nebent šiame reglamente nustatyta kitaip;

- (5) siekiant padėti valstybei narei, susiduriančiai su naudojimosi migrantais kaip įrankiais reiškiniu, tvarkingai valdyti srautus pagal prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūrą, atitinkamai valstybei narei turėtų būti suteikta galimybė nuspręsti neteisėtai sieną kirtusių ar į sienos perėjimo punktus atvykusių trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės, sulaikytų arba aptiktų netoli sienos su trečiąja šalimi, kuri naudojasi migrantais kaip įrankiais, tarptautinės apsaugos prašymus registruoti tik specialiuose tam tikslui paskirtuose netoli sienos esančiuose registracijos punktuose ir sudaryti veiksmingą galimybę teikti tarptautinės apsaugos prašymus tik specialiuose tam tikslui paskirtuose punktuose, o šie punktai turėtų būti lengvai pasiekiami. Pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 18 straipsnį ir 1951 m. liepos 28 d. Ženevos konvenciją turi būti užtikrinta veiksminga ir tikra galimybė pasinaudoti tarptautinės apsaugos procedūra. Todėl atitinkama valstybė narė turėtų užtikrinti, kad šiuo tikslu būtų paskirta ir veiktų pakankamai registracijos punktų, kurie gali būti ir sienos perėjimo punktai. Prašytojai turėtų būti tinkamai informuojami apie vietas, kuriose jų prašymas bus užregistruotas ir kuriose jį galima pateikti;
- (6) naudojimosi migrantais kaip įrankiais atveju labai svarbu neleisti atvykti tiems, kurie neatitinka atvykimo sąlygų, ir kartu užtikrinti pagrindinių teisių apsaugą. Siekiant užtikrinti, kad su tokia situacija susidūrusi valstybė narė turėtų reikiamo lankstumo ir kad priešiška trečioji šalis tikslingai nesinaudotų konkrečios pilietybės arba konkrečių kategorijų trečiųjų šalių piliečiais arba asmenimis be pilietybės, pagal šiame reglamente nustatytą migracijos ir prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūrą atitinkamai valstybei narei turėtų būti suteikta galimybė pagal Reglamento (ES) XXX/XXX [*Prieglobsčio procedūros reglamentas*] 41 straipsnyje nustatytą pasienio procedūrą priimti sprendimus dėl visų be leidimo sieną kirtusių ar į sienos perėjimo punktus atvykusių trečiųjų šalių piliečių arba asmenų be pilietybės, sulaikytų arba aptiktų netoli sienos su trečiąja šalimi, tarptautinės apsaugos prašymų priimtumo ir pagrįstumo. Turi būti laikomasi Reglamente (ES) XXX/XXX [*Prieglobsčio procedūros reglamentas*] nustatytų principų ir garantijų;
- (7) taikydamos prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūrą, kompetentingos institucijos pirmiausia turėtų atsižvelgti į vaiko interesus ir laikytis apsaugos priemonių, taikomų sveikatos sutrikimų turintiems prašytojams. Dėl šios priežasties valstybė narė, susidurianti su naudojimosi migrantais kaip įrankiais, prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūros neturėtų taikyti, jeigu pagal Reglamento (ES) XXX/XXX [*Prieglobsčio procedūros reglamentas*]

¹⁹ OL C , , p. .

²⁰ OL C , , p. .

41 straipsnio 9 dalies c punktą dėl medicininių priežasčių pasienio procedūra neturėtų būti taikoma. Taip turėtų būti ir tais atvejais, kai sveikatos problemos paaiškėja nagrinėjant prašymą. Asmenų, kurių prašymai, tikėtina, yra tinkamai pagrįsti, arba nepilnamečių ir jų šeimos narių ir nelydimų nepilnamečių prašymus atitinkama valstybė narė taip pat turėtų nagrinėti pirmumo tvarka. Jei, atliekant tikrinimą pagal Reglamentą (ES) XXX/XXX [*Tikrinimo reglamentas*]²¹ arba nagrinėjant prašymą, paaiškėja, kad prašytojui reikia specialių procesinių garantijų, o vykdant pasienio prieglobsčio procedūrą pagal Reglamento (ES) XXX/XXX [*Prieglobsčio procedūros reglamentas*] 41 straipsnio 9 dalies b punktą tinkamos paramos suteikti neįmanoma, atitinkama valstybė narė prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūros pasienyje turėtų netaikyti arba procedūrą nutraukti;

- (8) pagal Direktyvos XXX/XXX [*Priėmimo sąlygų direktyvos nauja redakcija*] 8 straipsnio 3 dalies d punktą prašytoją galima sulaikyti tam, kad vykdant procedūrą būtų galima priimti sprendimą dėl prašytojo teisės atvykti į valstybės narės teritoriją. Direktyvos 8 straipsnio 2 dalyje taip pat numatyta, kad valstybės narės gali sulaikyti prašytoją tik tuo atveju, jeigu neįmanoma veiksmingai taikyti kitų švelnesnių alternatyvių priemonių, pvz., pagal tos direktyvos 7 straipsnį apriboti judėjimo laisvę. Turėtų būti laikomasi Direktyvoje XXX/XXX [*Priėmimo sąlygų direktyvos nauja redakcija*] nustatytų sulaikymui taikomų taisyklių ir garantijų, ypač nelydimų nepilnamečių, nepilnamečių ir jų šeimų atžvilgiu. Sulaikymo alternatyvos, pvz., judėjimo laisvės apribojimai pagal Direktyvos XXX/XXX [*Priėmimo sąlygų direktyvos nauja redakcija*] 7 straipsnį, naudojimosi migrantais kaip įrankiais atveju gali būti ne mažiau veiksmingos, todėl valdžios institucijos turėtų apsvarstyti galimybę jas taikyti, ypač nepilnamečių atžvilgiu. Bet kuriuo atveju, jei sulaikymas taikomas ir jei sulaikymo garantijos ir sąlygos pasienyje neįvykdomos arba negali būti įvykdytos, prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūra neturėtų būti taikoma arba turėtų būti nutraukta, kaip numatyta Reglamento (ES) XXX/XXX [*Prieglobsčio procedūros reglamentas*] 41 straipsnio 9 dalies d punkte;
- (9) naudojimosi migrantais kaip įrankiais atveju atitinkama valstybė narė turėtų turėti galimybę užregistruoti tarptautinės apsaugos prašymus per ilgesnį – keturių savaičių – laikotarpį. Tarptautinės apsaugos prašymus pasienyje taip pat turėtų būti galima nagrinėti ne ilgiau kaip šešiolika savaičių. Jei sprendimas dėl prašymo, įskaitant sprendimą dėl apeliacinio skundo, jei jis būtų pateiktas dėl neigiamo sprendimo (tačiau jis neturėtų turėti savaiminio stabdomojo poveikio), nepriimamas per šešiolika savaičių, leidimas atvykti į teritoriją turėtų būti suteiktas, išskyrus atvejus, kai asmeniui taikoma grąžinimo procedūra. Šie procedūrų terminai nustatyti taip, kad atitinkamai valstybei narei būtų lengviau spręsti su naudojimosi migrantais susijusias problemas. Susiklosčius tokiai padėčiai, atitinkama valstybė narė turi skirti išteklių ne tik prie jos sienų atvykstančių, bet ir jos viduje jau esančių trečiųjų šalių piliečių srautui valdyti. Todėl tokiu atveju atitinkamai valstybei narei gali prireikti laiko savo ištekliams perskirstyti ir pajėgumams padidinti, be kita ko, padedant ES agentūroms. Be to, prašytojų pagal pasienio procedūrą bus daugiau negu įprastomis aplinkybėmis, todėl valstybei narei, susiduriančiai su naudojimosi migrantais kaip įrankiais, gali prireikti daugiau laiko, kad ji galėtų priimti sprendimus, kartu neleidama atvykti į savo teritoriją. Tačiau atitinkama valstybė narė tinkamai pagrįstus prašymus, nelydimų nepilnamečių, nepilnamečių ir jų šeimos narių prašymus turėtų registruoti pirmumo tvarka;

²¹ O L C , , p . .

- (10) bet kokia kaina turi būti vengiama bet kokių smurtinių veiksmų pasienyje, siekiant ne tik apsaugoti valstybės narės, susiduriančios su naudojimusi migrantais kaip įrankiais, teritorinį vientisumą ir saugumą, bet ir užtikrinti trečiųjų šalių piliečių arba asmenų be pilietybės, įskaitant šeimas ir vaikus, laukiančius galimybės taikiai prašyti prieglobsčio Sąjungoje, saugumą ir saugą. Kai atitinkama valstybė narė prie savo išorės sienos susiduria su smurtiniais veiksmais, įskaitant trečiųjų šalių piliečių mėginimus *masiškai prasiveržti* per sieną, naudojantis neproporcingomis smurtinėmis priemonėmis, atitinkama valstybė narė turėtų turėti galimybę pagal savo nacionalinę teisę imtis reikiamų priemonių saugumui bei teisėtavakai ir veiksmingam šio reglamento taikymui užtikrinti;
- (11) kai dėl naudojimosi migrantais kaip įrankiais į valstybės narės pasienį plūsta trečiųjų šalių piliečių arba asmenų be pilietybės srautas, valstybei narei dėl pajėgumų trūkumo gali būti praktiškai neįmanoma užtikrinti materialinių priėmimo sąlygų, kurias įprastu atveju reikalaujama užtikrinti. Dėl šios priežasties naudojimosi migrantais kaip įrankiais atveju atitinkama valstybė narė turėtų turėti galimybę nustatyti kitokius reikalavimus dėl materialinių priėmimo sąlygų, negu nustatyta Direktyvoje XXX/XXX [*Priėmimo sąlygų direktyvos nauja redakcija*], išskyrus direktyvos 17 straipsnio 9 dalyje nurodytus atvejus, ir suteikti trečiųjų šalių piliečiams ir asmenims be pilietybės laikiną būstą, kuris turėtų būti pritaikytas prie sezoninių oro sąlygų, ir patenkinti jų pagrindinius poreikius, visų pirma tiekdamas maistą, vandenį, drabužius, teikdamas tinkamą medicininę priežiūrą ir pagalbą pažeidžiamiesiems asmenims, visapusiškai gerbdama teisę į žmogaus orumą. Nedarant poveikio šiuo reglamentu valstybėms narėms šiuo atžvilgiu nustatytoms pareigoms, valstybės narės taip pat turėtų užtikrinti galimybę ir leisti humanitarinėms organizacijoms teikti humanitarinę pagalbą pagal esamus atitinkamų asmenų poreikius;
- (12) siekiant papildyti prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūrą ir užtikrinti, kad tos procedūros prie išorės sienos būtų visapusiškai laikomasi, valstybių narių, susiduriančių su naudojimusi migrantais kaip įrankiais, kompetentingoms institucijoms turėtų būti suteiktas reikalingas lankstumas pagal prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūrą vykdyti grąžinimo procedūras. Dėl šios priežasties naudojimosi migrantais kaip įrankiais atveju atitinkamai valstybei narei turėtų būti leidžiama nukrypti nuo Direktyvos XXX/XXX²² [*Grąžinimo direktyvos nauja redakcija*] taikymo trečiųjų šalių piliečiams ir asmenims be pilietybės, kurių tarptautinės apsaugos prašymas buvo atmestas pagal šiame reglamente nustatytą prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūrą. Jei apeliacinis skundas po to pateikiamas tik siekiant atidėti grąžinimą arba jam sutrukdyti, valstybės narės gali taikyti Reglamento (ES) XXX/XXX [*Prieglobsčio procedūros reglamentas*] 42 ir 43 straipsniuose nustatytas taisykles. Šiame reglamente išdėstytomis taisyklėmis nedaromas poveikis valstybių narių galimybei nukrypti nuo Direktyvos XXX/XXX [*Grąžinimo direktyvos nauja redakcija*] taikymo pagal tos direktyvos 2 straipsnio 2 dalies a punktą neteisėtai joje esančių trečiųjų šalių piliečių arba asmenų be pilietybės, sulaikytų dėl neteisėto valstybės narės išorės sienos kirtimo sausuma, jūra ar oru ir vėliau negavusių leidimo ar teisės pasilikti toje valstybėje narėje, atžvilgiu;
- (13) taikydama nuo Direktyvos XXX/XXX [*Grąžinimo direktyvos nauja redakcija*] taikymo nukrypti leidžiančią nuostatą, atitinkama valstybė narė turėtų užtikrinti, kad būtų visapusiškai laikomasi Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos ir jos tarptautinių įsipareigojimų. Tai reiškia, kad turi būti visapusiškai laikomasi

²² O L C , , p .

negražinimo principo ir tinkamai atsižvelgiama į atitinkamo trečiosios šalies piliečio vaikų interesus, šeimos gyvenimą ir sveikatos būklę, kaip nustatyta tiems atvejams, kai taikomos Gražinimo direktyvoje nustatytos leidžiančios nukrypti nuostatos. Valstybė narė taip pat turi užtikrinti, kad su priverstinių priemonių naudojimo apribojimais, išsiuntimo atidėjimu, skubia sveikatos priežiūra ir pažeidžiamų asmenų poreikiais bei sulaikymo sąlygomis susijęs elgesys ir apsaugos lygis nebūtų mažiau palankūs negu nustatyta Direktyvoje XXX/XXX [*Gražinimo direktyvos nauja redakcija*];

- (14) jeigu valstybė narė taiko vieną ar daugiau šiame reglamente nustatytų priemonių, ji turėtų apie tai informuoti trečiųjų šalių piliečius ir asmenis be pilietybės. Visų pirma, valstybė narė, susidurianti su naudojimusi migrantais kaip įrankiais, trečiųjų šalių piliečiams arba asmenims be pilietybės informaciją turėtų teikti ta kalba, kurią jie supranta, arba, kaip pagrįstai manoma, turėtų suprasti, apie taikomas nukrypti leidžiančias nuostatas, tarptautinės apsaugos prašymų registravimo ir pateikimo punktus, visų pirma artimiausių punktų, kuriuose jie gali registruoti ar pateikti tarptautinės apsaugos prašymą, vietą, taip pat apie galimybę apskusti dėl prašymo priimtą sprendimą ir apie priemonių taikymo trukmę;
- (15) valstybė narė, susidurianti su naudojimusi migrantais kaip įrankiais reiškiniu, turėtų turėti galimybę prašyti kitų valstybių narių paramos ir solidarumo priemonių, kurios labiausiai atitiktų jos poreikius, susijusius su naudojimusi migrantais kaip įrankiais padėties valdymu. Kovojant su naudojimusi žmonėmis kaip įrankiais reiškiniu, galima visų formų parama ir solidarumo priemonės, įskaitant gebėjimų stiprinimo priemones, paramą gražinimo srityje, paramą sprendžiant krizės išorės klausimus ir priemones, skirtas reaguoti į naudojimusi migrantais kaip įrankiais reiškinių, bendradarbiaujant su trečiosiomis šalimis arba informuojant trečiąsias šalis, kurių piliečiais naudojamasi;
- (16) kitos valstybės narės, kurios pačios nesusiduria su naudojimusi migrantais kaip įrankiais, turėtų būti kviečiamos prisidėti prie valstybei narei, kuri su tuo susiduria, skirtos ir nustatytas poreikius atitinkančios paramos ir solidarumo priemonių. Komisija turėtų pradėti koordinuoti tas paramos ir solidarumo priemones kuo greičiau, vos tik gauna valstybės narės, susiduriančios su naudojimusi migrantais kaip įrankiais, prašymą;
- (17) valstybė narė, susidurianti su naudojimusi migrantais kaip įrankiais, gali prašyti paramos iš ES prieglobsčio agentūros, Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros arba Europolo pagal šių institucijų kompetenciją. Atitinkamais atvejais Prieglobsčio agentūra gali pasiūlyti pagalbą savo iniciatyva pagal Reglamento XXX/XXX [*EUAA reglamentas*] 16 straipsnio 1 dalies d punktą, Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra, susitarusi su atitinkama valstybe nare, gali pasiūlyti pagalbą gražinimo srityje pagal Reglamento (ES) 2019/1896 48, 50, 52 ir 53 straipsnius, o Europolas gali pasiūlyti pagalbą pagal Reglamento (ES) 2016/794 6 straipsnio 1 dalį;
- (18) jeigu atitinkama valstybė narė prašo leisti taikyti atitinkamas šiame reglamente išdėstytas nukrypti leidžiančias nuostatas, atsižvelgdama į tai, ar Europos Vadovų Taryba pripažino, kad Sąjunga arba viena ar daugiau jos valstybių narių susiduria su naudojimusi migrantais kaip įrankiais, Komisija turėtų, jei reikia, pateikti pasiūlymą, kuriuo valstybei narei būtų leidžiama taikyti šiame reglamente nustatytas nukrypti leidžiančias taisykles. Siekiant užtikrinti aukšto lygio politinę priežiūrą ir paramą ir didesnę Sąjungos solidarumą su valstybe nare, susiduriančia su naudojimusi migrantais kaip įrankiais, Tarybai turėtų būti suteikti įgyvendinimo įgaliojimai. Todėl Taryba turėtų priimti įgyvendinimo sprendimą, kuriuo valstybėms narėms būtų leidžiama taikyti nukrypti leidžiančias taisykles;

- (19) Tarybos įgyvendinimo sprendime turėtų būti nustatytas leidimas valstybei narei, susiduriančiai su naudojimusi migrantais kaip įrankiais, taikyti specialiąsias nukrypti leidžiančias nuostatas, data, nuo kurios tos nuostatos turėtų būti taikomos, ir jų taikymo trukmė;
- (20) siekiant padėti atitinkamai valstybei narei teikti būtiną pagalbą trečiųjų šalių piliečiams, kurie patenka į šio reglamento taikymo sritį, be kita ko, skatinant savanorišką grįžimą arba vykdant savo humanitarines pareigas, JT agentūroms ir kitoms atitinkamoms organizacijoms partnerėms, visų pirma Tarptautinei migracijos organizacijai ir Tarptautinei Raudonojo Kryžiaus ir Raudonojo Pasmėnulių draugijų federacijai turėtų būti sudarytos sąlygos faktiškai patekti prie sienos Priėmimo sąlygų direktyvoje ir Direktyvoje (ES) XXX/XXX [*Prieglobsčio sąlygų direktyvos nauja redakcija*] ir Reglamente (ES) XXX/XXX [*Prieglobsčio procedūros reglamentas*] nustatytomis sąlygomis. Pagal Reglamentą (ES) XXX/XXX [*Prieglobsčio procedūros reglamentas*] Jungtinių Tautų vyriausiajam pabėgėlių reikalų komisarui turėtų būti suteikta galimybė susitikti su prašytojais, įskaitant pasienyje esančius prašytojus. Tuo tikslu suinteresuotoji valstybė narė turėtų glaudžiai bendradarbiauti su JT agentūromis ir atitinkamomis organizacijomis partnerėmis;
- (21) [pagal prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pridėto Protokolo Nr. 21 dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės 1 ir 2 straipsnius ir nedarant poveikio to protokolo 4 straipsniui, Airija nedalyvauja priimant šį reglamentą ir jis nėra jai privalomas ar taikomas;]

ARBA

[pagal prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo pridėto Protokolo Nr. 21 dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės 3 straipsnį Airija ([data] laišku) pranešė apie savo pageidavimą dalyvauti priimant ir taikant šį reglamentą;]

- (22) pagal prie ES sutarties ir SESV pridėto Protokolo Nr. 22 dėl Danijos pozicijos 1 ir 2 straipsnius Danija nedalyvauja priimant šį reglamentą ir jis nėra jai privalomas ar taikomas,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

I SKYRIUS

Bendrosios nuostatos

1 straipsnis

Dalykas

Šiuo reglamentu nustatomos specialiosios taisyklės, pagal kurias nukrypstama nuo Reglamente (ES) XXX/XXX [*Prieglobsčio procedūros reglamentas*], Direktyvoje (ES) XXX/XXX [*Priėmimo sąlygų direktyvos nauja redakcija*] ir Direktyvoje (ES) XXX/XXX [*Grąžinimo direktyvos nauja redakcija*] nustatytų taisyklių ir kurias valstybė narė, susidurianti su naudojimusi migrantais kaip įrankiais, kaip apibrėžta Šengeno sienų kodekso [2 straipsnio 27 dalyje], gali taikyti, jeigu reaguojant į susiklosčiusią padėtį tai yra būtina. Jame taip pat nustatomos specialiosios taisyklės dėl paramos ir solidarumo priemonių, kurių gali būti imtasi tokiu atveju.

II SKYRIUS

Migracijos ir prieglobsčio susidarius nepaprastajai padėčiai procedūra naudojimosi migrantais kaip įrankiais atveju

2 straipsnis

Migracijos ir prieglobsčio susidarius nepaprastajai padėčiai procedūra naudojimosi migrantais kaip įrankiais atveju

1. 1 straipsnyje nurodyto naudojimosi migrantais kaip įrankiais atveju valstybė narė, prie kurios išorės sienų dėl to atvyksta trečiosios šalies piliečiai arba asmenys be pilietybės, pagal 6 straipsnyje nustatytą procedūrą neteisėtai sieną kirtusių ar į sienos perėjimo punktus atvykusių trečiųjų šalių piliečių, sulaikytų arba aptiktų netoli sienos su trečiaja valstybe, kuri naudojasi migrantais kaip įrankiais, atžvilgiu gali taikyti vieną arba daugiau šių nukrypti leidžiančių nuostatų:
 - (a) nukrypdama nuo Reglamento (ES) XXX/XXX [*Prieglobsčio procedūros reglamentas*] 27 straipsnio, užregistruoti tarptautinės apsaugos prašymus, pateiktus per šio punkto taikymo laikotarpį, ne vėliau kaip per keturias savaites nuo prašymo pateikimo.

Taikydama šią nukrypti leidžiančią nuostatą, atitinkama valstybė narė pirmumo tvarka registruoja, tikėtina, tinkamai pagrįstus prašymus, nelydimų nepilnamečių ir nepilnamečių bei jų šeimos narių prašymus;
 - (b) nukrypdama nuo Reglamento (ES) XXX/XXX [*iš dalies pakeistas Prieglobsčio procedūros reglamentas*] 41 straipsnio 2 dalies a ir b punktų ir 41 straipsnio 5 dalies, savo pasienyje ar tranzito zonos priima sprendimus dėl visų per šio punkto taikymo laikotarpį užregistruotų prašymų priimtumo ir pagrįstumo.

Taikydama šią leidžiančią nukrypti nuostatą, atitinkama valstybė narė pirmumo tvarka nagrinėja, tikėtina, tinkamai pagrįstus tarptautinės apsaugos prašymus, nelydimų nepilnamečių, nepilnamečių bei jų šeimos narių pateiktus prašymus;
 - (c) nukrypstant nuo Reglamento (ES) XXX/XXX [*Prieglobsčio procedūros reglamentas*] 41 straipsnio 11 dalies, prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūra per šio punkto taikymo laikotarpį užregistruotiems prašymams nagrinėti taikoma ne ilgiau kaip šešiolika savaičių. Pasibaigus šiam laikotarpiui, prašytojui leidžiama atvykti į valstybės narės teritoriją tarptautinės apsaugos procedūrai užbaigti, išskyrus tuos atvejus, kai prašytojui taikoma grąžinimo procedūra pagal 4 straipsnį.
2. Taikant šį straipsnį taikomi Reglamente (ES) XXX/XXX [*Prieglobsčio procedūros reglamentas*] nustatyti principai ir garantijos.

3 straipsnis

Materialinės priėmimo sąlygos

Nukrypdama nuo Direktyvos XXX/XXX [*Priėmimo sąlygų direktyvos nauja redakcija*] ir laikydamosi 6 straipsnyje nustatytos tvarkos, valstybė narė, prie kurios išorės sienos dėl naudojimosi migrantais kaip įrankiais atvyksta trečiosios šalies piliečiai arba asmenys be

pilietybės, į šio reglamento 2 straipsnyje nurodytų priemonių taikymo sritį patenkantiems neteisėtai sieną kirtusiems arba į sienos perėjimo punktus atvykusiems prašytojams, sulaikytiems ar rastiems netoli sienos su trečiaja šalimi, kuri naudojasi migrantais kaip įrankiais, gali laikinai nustatyti kitokius reikalavimus dėl materialinių priėmimo sąlygų, negu nustatyta minėtos direktyvos 16 ir 17 straipsniuose, su sąlyga, kad ši valstybė narė tenkina prašytojų pagrindinius poreikius, visų pirma susijusius su maistu, vandeniu, drabužiais, tinkama medicinine priežiūra ir laikinu būstu, pritaikytu prie sezoninio oro sąlygų, ir visapusiškai gerbia žmogaus orumą.

4 straipsnis

Gražinimo valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūra naudojimosi migrantais kaip įrankiais atveju

Naudojimosi migrantais kaip įrankiais atveju laikydamosi 6 straipsnyje nustatytos tvarkos, valstybė narė, prie kurios išorės sienos dėl naudojimosi migrantais kaip įrankiais atvyksta trečiųjų šalių piliečiai arba asmenys be pilietybės, gali nuspręsti atvykimo sąlygų neatitinkantiems trečiųjų šalių piliečiams arba asmenims be pilietybės, kurių prašymai pasienyje vykdant prieglobsčio valdymo susidarius nepaprastajai padėčiai procedūrą pagal 2 straipsnio 1 dalies b ir c punktus buvo atmesti, kurie neturi teisės ir kuriems neleidžiama pasilikti, netaikyti Reglamento (ES) XXX/XXX [*Prieglobsčio procedūros reglamentas*] 41a straipsnio ir Direktyvos XXX/XXX [*Gražinimo direktyvos nauja redakcija*]. Jeigu atitinkama valstybė narė taiko šią nukrypti leidžiančią nuostatą, ji:

- (a) laikosi *negražinimo* principo ir deramai atsižvelgia į atitinkamo trečiosios šalies piliečio vaikų interesus, šeimos gyvenimą ir sveikatos būklę, kaip nustatyta Direktyvos XXX/XXX [*Gražinimo direktyvos nauja redakcija*] 5 straipsnyje;
- (b) užtikrina, kad elgesys su jais ir apsaugos lygis nebūtų mažiau palankūs, negu nustatyta Direktyvos XXX/XXX [*Gražinimo direktyvos nauja redakcija*] 10 straipsnio 4 ir 5 dalyse (priverstinių priemonių naudojimo apribojimai), 11 straipsnio 2 dalies a punkte (išsiuntimo atidėjimas), 17 straipsnio 1 dalies b ir d punktuose [neatidėliotina medicinos pagalba ir pažeidžiamų asmenų poreikių užtikrinimas] ir 19 bei 20 straipsniuose [sulaikymo sąlygos ir nepilnamečių bei šeimų sulaikymas].

5 straipsnis

Paramos ir solidarumo priemonės

1. Jeigu valstybė narė susiduria su naudojimosi migrantais kaip įrankiais, ji gali prašyti paramos ir solidarumo priemonių iš kitų valstybių narių tai padėčiai suvaldyti. Parama ir solidarumo veiksmai, skirti valstybei narei, susiduriančiai su naudojimosi migrantais kaip įrankiais, gali apimti šių trijų rūšių paramą ar priemones:
 - (a) pajėgumų stiprinimo priemonės prieglobsčio, priėmimo ir gražinimo srityse;
 - (b) veiklos parama prieglobsčio, priėmimo ir gražinimo srityse;
 - (c) priemonės, skirtos kovoti su naudojimosi migrantais kaip įrankiais reiškiniu, įskaitant konkrečias paramos priemones, kuriomis remiamas gražinimas, bendradarbiaujant su trečiosiomis šalimis arba informuojant trečiąsias šalis, kurių piliečiais yra naudojamosi kaip įrankiais, arba
 - (d) visos kitos priemonės, kurios laikomos tinkamomis kovoti su naudojimosi migrantais kaip įrankiais reiškiniu ir remti atitinkamą valstybę.

2. Valstybė narė, susidurianti su naudojimusi migrantais kaip įrankiais, siunčia Komisijai prašymą dėl kitų valstybių narių paramos ir solidarumo veiksmų, jame nurodydama, kokių solidarumo priemonių prašo.
3. Nedarant poveikio Reglamento (ES) XXX/XXX [*Krizinių ir force majeure situacijų reglamentas*] nuostatomis dėl solidarumo, gavusi prašymą dėl 2 dalyje nurodytų paramos ir solidarumo priemonių, Komisija kuo greičiau pakviečia kitas valstybes nares prisidėti 1 dalyje nurodytomis paramos ir solidarumo priemonėmis pagal valstybės narės, susiduriančios su naudojimusi migrantais kaip įrankiais, poreikius. Komisija koordinuoja šiame straipsnyje nurodytas paramos ir solidarumo priemones.
4. Valstybė narė, susidurianti su naudojimusi migrantais kaip įrankiais, gali prašyti paramos iš ES prieglobsčio agentūros, Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros arba Europolo pagal šių institucijų kompetenciją. Prireikus, ES prieglobsčio agentūra gali pasiūlyti pagalbą savo iniciatyva pagal Reglamento XXX/XXX [*EUAA reglamentas*] 16 straipsnio 1 dalies d punktą. Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūra atitinkamai valstybei narei gali pasiūlyti pagalbą grąžinimo srityje pagal Reglamento (ES) 2019/1896 48, 50, 52 ir 53 straipsnius. Europolas gali pasiūlyti pagalbą teisėsaugos bendradarbiavimo srityje pagal Reglamento (ES) 2016/794 6 straipsnio 1 dalį.

6 straipsnis

Specialiosios garantijos

1. Taikydama 2, 3 ir 4 straipsniuose nurodytas nukrypti leidžiančias nuostatas, atitinkama valstybė narė tinkamai informuoja trečiųjų šalių piliečius arba asmenis be pilietybės ta kalba, kurią trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės supranta arba, kaip pagrįstai manoma, turėtų suprasti, apie taikomas priemones, registracijos punktų, įskaitant sienos perėjimo punktus, kuriuose galima registruoti ir pateikti tarptautinės apsaugos prašymą, vietą ir priemonių trukmę.
2. Valstybė narė, susidurianti su naudojimusi migrantais kaip įrankiais, 2, 3 ir 4 straipsnius taiko ne ilgiau, negu būtinai reikalinga reaguojant į naudojamasi migrantais kaip įrankiais, ir bet kuriuo atveju ne ilgiau, negu nustatyta 7 straipsnio 4 dalyje nurodytame Tarybos įgyvendinimo sprendime.

III SKYRIUS

Procedūrinės taisyklės

7 straipsnis

Leidimų procedūra

1. Valstybė narė, prie kurios išorės sienų dėl naudojimosi migrantais kaip įrankiais atvyksta trečiųjų šalių piliečiai arba asmenys be pilietybės, gali prašyti leidimo taikyti 2, 3 ir 4 straipsniuose išdėstytas nukrypti leidžiančias nuostatas.
2. Jeigu Komisija mano, kad tai tikslinga, remdamasi prašančiosios valstybės narės, susiduriančios su naudojimusi migrantais kaip įrankiais, pateikta informacija, ji nedelsdama pateikia pasiūlymą dėl 3 dalyje nurodyto Tarybos įgyvendinimo sprendimo.

3. Taryba skubos tvarka įvertina šį pasiūlymą ir priima įgyvendinimo sprendimą, kuriuo atitinkamai valstybei narei leidžiama taikyti 2, 3 ir 4 straipsniuose išdėstytas specialiąsias nukrypti leidžiančias nuostatas.
4. 3 dalyje nurodytame Tarybos įgyvendinimo sprendime nustatoma, nuo kada gali būti taikomos 2, 3 ir 4 straipsniuose nustatytos taisyklės, ir kiek laiko jos gali būti taikomos, tačiau pradinis jų taikymo laikotarpis negali būti ilgesnis negu šeši mėnesiai.
5. Komisija nuolat stebi ir vertina naudojimosi migrantais kaip įrankiais padėtį. Jeigu Komisija mano, kad tai tikslinga, ji gali pasiūlyti panaikinti 3 dalyje nurodytą Tarybos įgyvendinimo sprendimą arba priimti naują Tarybos įgyvendinimo sprendimą, kuriuo būtų leidžiama pratęsti specialiujų 2, 3 ir 4 straipsniuose išdėstytų nukrypti leidžiančių nuostatų taikymą ne ilgesniam kaip šešių mėnesių laikotarpiui. Atitinkama valstybė narė teikia Komisijai konkrečią informaciją, reikalingą šiai peržiūrai atlikti ir pasiūlymui dėl panaikinimo ar galiojimo pratęsimo pateikti, taip pat teikia visą kitą informaciją, kurios Komisija gali paprašyti.

8 straipsnis

Bendradarbiavimas ir vertinimas

1. Komisija, atitinkamos Europos Sąjungos institucijos ir agentūros bei valstybė narė, susidurianti su naudojimosi migrantais kaip įrankiais, glaudžiai bendradarbiauja ir reguliariai informuoja viena kitą apie 7 straipsnyje nurodytų nukrypti leidžiančių nuostatų ir priemonių įgyvendinimą. Atitinkama valstybė narė toliau per ES migracinės parengties ir migracijos krizių valdymo mechanizmo tinklą teikia visus šiam reglamentui įgyvendinti svarbius duomenis, įskaitant statistinę informaciją.
2. Nustatydama prašytojams, kuriais yra naudojamosi kaip įrankiais, pagal šiame skyriuje, Reglamente (ES) XXX/XXX [*Prieglobsčio procedūros reglamentas*] ir Direktyvoje XXX/XXX [*Priėmimo sąlygų direktyvos nauja redakcija*] nustatytas taisykles teiktinos paramos sąlygas, valstybė narė, susidurianti su naudojimosi migrantais kaip įrankiais reiškiniu, užtikrina glaudų bendradarbiavimą su Jungtinių Tautų vyriausioju pabėgėlių reikalų komisaru ir atitinkamomis organizacijomis partnerėmis.

IV SKYRIUS

Baigiamosios nuostatos

9 straipsnis

Įsigaliojimas

Šis reglamentas įsigalioja [...] dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Šis reglamentas pagal Sutartis privalomas visas ir tiesiogiai taikomas valstybėse narėse.

Priimta Strasbūre

Europos Parlamento vardu
Pirmininkė

Tarybos vardu
Pirmininkas